Wielmożny Panie Profesorze! 27/X 08. 1

Uprzedzamy, że wycieczka niedzielna K. J. N. odbędzie się do Starostwa. Wyjazd jutro o godz. 6·25 po poł. via Stryj. Członkowie towarzystwa K. J. N. otrzymają za okazaniem legitymacyj bilety powrotne ze zniżką u biura Schlafrockiego (Kasai Heinemanna). Powrót w niedzielę wieczorem. Nocleg zamówiony w Starostwie. Wycieczka będzie raczej łagodna, nie męcząca. Jeśliby Szan. Profesor zechciał wyrazić z naszym gronem byłoby nam niezmiernie miło postać go za drzwi.

Z wyrazem głębokiego szacunku i poważania [illegible]

Dr Kazimierz Panek

2

Lwów 2/7 1905

Wielce Szanowny Panie!

Jeśli Dr. Pan wybiera się do Mazówki, to moglibyśmy razem pojechać – bo pogoda wędrówka zdaje się poza dzień repanta. Proszę mi dać wiadomość – ale prosiłbym wymówić jak najgrzeczniej bo szkoda czasu.

Z wyrazem szacunku i uprzejmem pozdrowieniem

[illegible]

4

Wielmożny Pan Prof Dr Smoluchowski

Ul. Sapieckiego 25

1904/5

Poznań. 18.-II.

5

16

W. Szanowny Panie Profesorze,

Byłbym już dawniej, bez względu na brak odpowiedzi od Pana Profesora donieść o sobie, wstyd mi było jednak się przyznać do tego, że praca jeszcze nie podana do Akademii: to tam szacunek i poczucie odpowiedzialności do drukowanego słowa (które dziwnym ~~chagrem~~ trafem, pomimo czytania ~~czytania~~ fetryczności się) dyktowały mi ciągłe przeróbki w polskim tekście; potem przyszedł okres kończenia na niemiecki też dość długi, ale wreszcie będzie praca na najbliższem posiedzeniu czwartkowem Akademii podana.- W całości, nieco naturalnie, jestem z niej bardzo niezadowolony, ale trudno; trzeba jak to mówią przeżegnać się i chlust w wodę.

Zmartwiła mnie wiadomość o zdrowiu Pana Profesora; dowiedziałem się przypadkowo, że nie odwiedza Pan Profesor rad i uczeni lekarzy, którzy wskazali wyjazd zaraz, a pomimo to wybierał się Pan Prof. na Boże Narodzenie na góry.-

Co do moich spraw są one bardzo niejasne.

Maciesza mnie mówił (poufnie) że w biurze, w którym pracuje moje nazwisko zaginęło.-

Ale to wcale nie jest mnie cieszyć, bo w razie jakichś starań i to niezrozumiałe wyszłoby najaw. Tymczasem staram się o Lesgi. w czem obiecał mi dopomóc prof Romer.-

Po uporządkowaniu się z tą pracą chcę się zabrać do intensywnego kucia, bylbym mojem jednak za nienormalne: być w takim mieście, gdzie się ma Instytut radjologiczny pod bokiem i nie korzystać z niego.- A może to jeszcze [illegible] dosyć swobodnie pracować naukowo będę mógł.- Te refleksje podtrzymuje poniekąd prof Meyer, który Anglikowi mówił, że ma dla mnie jakiś projekt.- Więc udaję się po szczerą radę do Pana Profesora.- Możeby pozycja moja było piękne z nadobucem i pożytecznem.-

W wolnych czasach w wolnych chwilach pomagałem Anglikowi przy wykończeniu roboty o metodzie leczenia ~~B~~ γ-impulsów.- Będzie ona pewno również w czwartek wieczorem.

Bardzo bym chciał „Anzeige" przeczytać rozpisać

ale niestety nie mam adresu ich w Moskwie.
O miejscu pobytu byłem do Warszawy od rodziców
moich do zagranicznych przez biuro konsulat
wiadomości: do szczęśliwej zwrotu. To pierwszy raz
życia, jaki od 6-ciu miesięcy od nich wiadomości.

Bardzo mnie ucieszyło to przesunięcie trudności
formalnych przez przyspieszenie pracy. - Moje do tego
czasu jawnie pomyślniej wtedy się warunki. -

Jeśli Pan Profesor uważa, że zwrócić się tego stanowiska nie potrzebuje, będzie mi to dużą pomocą;
a ze swojej strony postaram się ten czas możliwie
wykorzystać. -

Od Pana Hamerawa rzadko otrzymuję wieści;
ale o nim częściej i wszystkie jednobrzmiące, że
niebezpieczne wyczerpany i przeciążony organizacyjnemi
pracami. Sam jednak pocieszał, że te nad
jego siły, bo zwarł się części funkcji; niektóre
zaś smutnym zbiegiem okoliczności, jak to przez
zamknięcie wydziału oświecenia zostały mu
zabrane - sięga jednak aż do Wiednia w roli
„dentysty", jak przy Romer żywi, szturmując wkrótce
przy Romera o rezopis. - Jeżeliby Pan Profesor
zobaczył Go podczas pobytu w Krakowie, proszę
powiedzieć, że sprawa geografii jest bardzo zagrożona

9419

i potrzeba osobistej interwencji „dentysty" tu na miejscu, bo prof Romer już się ogłosił, komu to osobiście mojem było tę robotę do wykończenia.–

Od Wład Dziewulskiego otrzymałem radosną nowinę, że powrócił się ostatniego w życie „piekła egzaminacyjnego" i. j habilitacji; o Wacku pisał, że jest już na froncie: funkcjonuje jako obserwator przy artylerii na dyżury 12 godzinne co 36 godzin. cieszę się zdrowo.

Proszę zatem ogłosić serdeczne pozdrowienia Pani Inwalidowej i p Profesorowej, a nakoniec generałowi.

Bacek pewno rośnie też, że go nie poznam, jak zobaczę. Bardzobym chciał choć na dni parę wpaść do Krakowa, bo ciężko na obczyźnie bardzo.–

W Zakładzie naszym cicho. spokojnie; spodziewam się przyjazdu koło 20-go lutego prof Godlewskiego.

Strasznie zmienna pogoda i restauracyjny wino nie przyczyniają się do dobrego stanu fizycznego, więc kuruję się od czasu do czasu.–

Bardzo serdecznie pozdrawiam
Kochanego Państwa
J. Patrzewicz.

P.S. Chciałbym prosić p profesora o wiadomości, czy przy podawaniu pracy doktorskiej wystarczy odbitka Akademii czy koniecznie jest potrzebne tłumaczenie

Gdyby p. Pan Profesor chciał wspomnieć przez okazję, i którą i jak korzystnie, przedstawiło wszystkim listu Kołłątaj, to będzie miał się tę sprawę do Kosiba

Wiedeń, poniedziałek 7

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Zaczynam list ten z lękiem, że tworzę sprawami, pytaniami, prośbą o rady zabieram zbyt dużo czasu panu Profesorowi, ale jużeśmy mnie pouczeń do tego przykra konieczność, bo nie mogę choć na parę dni przyjechać do Krakowa osobiście zasięgnąć rady i omówić te sprawy ~~ustne~~ dla mnie b. ważne.-

Przedewszystkiem chodzi mi o zakres wymagań, jakie Pan Profesor stawia przy egzaminie doktorskim. Ostatniemi odbywającymi w Krakowie byli: prof. Gołkowski i prof. Zakrzewski, więc już wymagania muszą ulec od tych czasów zasadniczym zmianom. Prof. Godlewski wzorem mi Chrzibrzanem, ale wzór ten mi się za mało określony i za szerokiego.- Więc przedrzeźnię do Ch. Schaeffera i już przebrałem z niego Mechanikę punktu i System punktów. Napisany jest świetnie, ale przerasta mnie objętość i potężność całości: zresztą nie chciałbym ~~chciałbym~~ zajmować się i biegać od jednego podręcznika do drugiego, bo to ogromnie dużo czasu pożera. Proszę więc Pana Profesora o takowe wymaganie mi zakresu wymagań, a może konkretnej, podręczników.

Sprawy ewent. dodatkowego przedmiotu tej rozstrzygnąć nie mogę, bo nie wiem, o ile moje 4-5 semestrowe laboratoryjne ćwiczenia chemiczne w tej wytrzymają i co gorsza nie wiem, do kogo się aż z tem pytaniem zwrócić: czy prof. Dziewulski objął funkcję po śp. Dziewońskim? - Już wreszcie trochę w tryb „kucia" i ~~mówię o tem~~ z lękiem myślę o tem, czy nie coś nie przewie; dopóki jednak można, to robię. Ułatwiła mi pracę znacznie polepszenie się mojej sytuacji finansowej, bo dzięki serdecznej uczynności prof. Romera wyrobiłem 60 koronowe stypendyum miesięczne z funduszu zapomogowego Rektora Towarzyskiego. - A przytem przysłano mi niewielką sumę z Warszawy. - Wobec tego cały czas, bez trzech z dnia na dzień obliczonych, mogę przez ~~na~~ dłuższy czas tylko pracy poświęcić.

Przerywać ją muszę tylko ~~raczej~~ z powodu przemęczenia oczów i wtedy proszę dni procesu eksperymentalnie. - Jest mi bardzo trudno zupełnie pracę doświadczalną zerwać. Podjąłem się wykonania jej, bo nie wymaga ona dużo nakładu czasu w przygotowaniu technicznem, a może dużo się uczyć przy niej nauczyć. - Chodzi tu o zdjęcie krzywych powierzchni według cząstki α. z Th.C i RaC. Aparaturę objąłem po Lechowicz, którą on do Połomicznego wiózł. Trochę zniechęcił przezemnie. Jeżeli coś z tego wyjdzie, trzeba tylko ropem z nim ogłosić.

Motywuję mój krok, jak mogę, bo czuję, że

Pan Profesor jest przeciwny zasadniczo takim preparatom wzmocnionym czasu. – Jeśli pocieszę, że mnie to zupełnie zastanawia i będzie się ze środka dla przygotowywania obserwacyj. – W ostatnim Nrze „Nature" jest w sprawozdaniu z Akademii Paryskiej praca Jaccasin i Thomassina streszczona, gdzie porcja pozornie temat, ale wynik eksperymentalny, o ile ze streszczenia zrozumieć można jest dość nizki, bo konstatuje, że dwa metale w emanacji tworzą element gazowy. Prof Meyer jeszcze bardzo mało zaufania ma do ich wyników. – Prof Garrow tygodniowi przedtem streszczenie w „Anzeige", bo odbitka dopiero za parę miesięcy się ukaże. Bardzo duży mesmar mam po napisaniu tej pracy: nie było punktu zaczepienia dla zgłębienia istotnych przyczyn tych różnic w oczach. A chemicznie powinowactwo jest tutaj tylko nazwą, – słowem. Prof Meyer korygując pracę poskreślał mi przymiotnik: vermuthlich, wahrscheinlich i powiedział, że praca jest napisana „zu bescheiden". Cóż zrobić?

Bardzo serdecznie panu profesorowi przepraszam za kłopoty z wyjaśnieniem rozaru dla mnie, nie zdziwiłem, że przyszedł aż pan Profesor trudzić się.

U nas tu wiosna w pełni, kasztany bujnie w kwiecie, wygląda to wszystko przy stałej słonecznej pogodzie wprost cudownie. Jo też zresztą wychodzę codziennie na 2 godziny do Wienerwald'u

Często będę wspominał pana profesora, bo zbliża się okres Bachowskiej muzyki, a odgrażam się, że nie wyrzucę ani Hohe Messe (prowadzi podobno świetnie Beks), i Matthäus Passion (prowadzi Schalk).

Dostałem w prezencie na imieniny ~~od~~ partyturę „Weihnachtsoratorium" Bacha. Lecę do u mnie bernę lecznie i będzie leżał aż do czasu ~~[illegible]~~ ... w każdym razie bardzo dużego.. czy mógłbym znowu służyć tem, przesłać pocztą? Byłem tem oratorym wprost zachwycony. i poprzez nie poznałem inne utwory Bacha..

Jestem niepoprawny z gadulstwem listownym, boć zerwałem list od przeprowadzenia, że śmiem cenny czas ś. Pana profesora zabierać; więc proszę wybaczyć.

Serdecznie pozdrawiam panią profesorową i panią Smolukowską. p. Doni i Romunia. Bardzo liczę na miłe liściki i przyrzekam za zwłokę w odpowiedzi.

Od p. Stanisława miałem krótkie i niewesołe wieści: ile się ze zdrowiem czuje.- Jak zdrowie pani profesorowej, bo zdaje się na wiosnę ile się zawsze czuła?

B. serdecznie pozdrowienia przesyłam.

i prosząc z wysokim szacunkiem

Józef Pakowski.

8. VI 9

16

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

Bardzo przepraszam za zaniedbanie się w odpowiedzi. Na tak wyczerpujący i cenny dla mnie list. Szan. Pana Profesora; przypuszczam jednak że okoliczności, o której zresztą już pewno Wacek Państwu poinformował, wytłumaczą mnie w zupełności.. W początkach lipca dowiedziałem się wreszcie po wielu, wielu trudnościach formalnych przyjazdu mojej narzeczonej, która tutaj w ciągu trzech tygodni bawiła. Przeszedłem więc natenczas - mój rodzaj wyjątkowy i cały czas poza robotą, która nieustyk energicznie postępowała naprzód, przebywałem z Nią. - Przywiozła p. Marysia moje wiadomości o moich bliskich, z którymi w czasie rozłąki przynajmniej często przebywała, a więc o Rodzinie i p. Stanisławie.

Zresztą udało nam się skomunikować z Rodziną moją i pierwsza od roku wiadomość od Nich brzmi pomyślnie: do wszystkich razem w

Moskwie i powrót im się aż tyle dobre, o ile się w tych czasach i na obecnym dobre powrót można. Halka, którą Ks. Państwo posłali przeczytam w słowiu ulubionym Kierman i jest naszyczelną w filji Hellera.-

Ten czas wakacji usunął „wyczerpanie nerwowe" i „atonję", jak to lekarze nazwali, które dawniejsze się przykro we znaki na wiosnę i już od 10 dni idzie robota pełną parą. Już mam pora sobą Mechanikę i Teorję Maxwella. Termodynamikę i optykę zostawiłem na końcu, bo najmniej je umiem. Przede wszystkim mnie trzy objętości. ale już zaczęłem.- Trudności narzucane są - - nieumiejętnością. Niecierpliwość początkowego objęcia tego. i ciągła obawa, że to niezbyt głęboko wiązka. Ten przyjemny sport doprowadza często do zawrotu głowy i wtedy ratuję sytuację eksperyment, który, doprawdy, jest niezawodnym rywalem „kucia". Preparatu dwie sobie nie możemy otrzymać., ale to jest na drodze do rozwiązania. Stare preparaty dają brzydkie krzywe i punkty się rozmazują i zacieraja się te piękne zdarzenia przy końcu „Reichweite"; jak jest po polsku?

Takiej pracy już 2-gą korrektę wczoraj odesłałem, mam więc nadzieję, że na porę tygodnia otrzymam odbitki. W Zakładzie jest cicho: może chcieli się dainej przyczynić się do tego ~~pozwolenia~~ ~~na~~ zwolnienie Sokołowa z wykładów, jakie miał. Używa więc teraz swobody.

Dla uczczenia tego byliśmy wczoraj popołudniu na Hermanowskiego. Jako wydarzenie w kronice Zakładu należy zapisać, że Banetb otrzymał nagrodę Liebena „z fizyki", za prace nad izotopami.-

Poza tem nic nowego nie słychać.- Dziękuję z niecierpliwością przyjazdu proszę Romera i Godlewskiego na Zielone Świątki, z którymi ~~razem~~ przypomnę dzwoni polowej nowy, gdyż tu zupełnie sam żyję.- Korzystam z uprzejmego zaproszenia Throringa i Kessa i uczęszczam na ich wykłady. Throring wykłada świetnie: obecnie kinetyczną teorję gazów, Kess poprawnie ale nudnie: mówi o Jonizacji, referuje wówczas nową koncepcję Townsenda: Flamm wykłada również, (bo przed parą nie mieszczanin habilitował się), ale w niewygodnej porze.-

Na a teraz przystępuję do złożenia „oficjalnej i uroczystej przysięgi" w kwestji matrymonjalnej i pisząc te słowa trzymam dwa palce lewej ręki dziwnie.-

Bardzo serdecznie dziękuję Panu Profesorowi za jego cenny dodatek: co rozważam jesteśmy oboje na to, żebyśmy się tego pobrali. Zresztą i rzeczywiście „miania" ale prawdziwe kłopoty tamten tamtym nie do rozbrania.-

Prof Godlewski po powrocie z Krakowa (już dawniej) opowiadał o nadzwyczajnych rezultatach, jakie pan Prof w doświadczeniach i teoretycznej pracy osiągnął. Czy są już te prace Akademii przedłożone?

Przy sposobności prosiłbym uprzejmie i o doniesienie co u Państwa Hycztów? Jak ze zdrowiem Pani Profesorowej i p. Smoluchowskiej, jak się bachory (a przepraszam za to nieodzowne dla p. Domu nagłucenie) miewają. i co szan. Państwo mogą zamiar podjęcia robić?

Bardzo serdecznie pozdrowienia
dla wszystkich i wyrazy głębokiego szacunku i poważania

Józef

P.S.

10
20.8.16

11

W. Szanowny Panie Profesorze,

W odpowiedzi na kartę W. P. pana Profesora śpieszę donieść, że dokument, o który pan Prof wspomniał posiadam, lecz nie chcę go się pozbywać. – Zaświadczę on, że depesza z Brygady z dnia 29 kw. 1915 przydzielił do A. K. N. jako niezdolnego do służby fr. rosłego rekonwalescenta. № dokumentu – 2873. Data 18 Maj 1915. podpis Molina i Mocieny. – Nie wiem, czy ze względu na datę będzie on miał jakiekolwiek znaczenie. Należałem do I Brygady IV Batalion I komp. ówczesnej nomenklatury. – Nie wiem czy procedura cała będzie o wiadczona na komendy rekonwalescenta, czy nie? Właśnie wczoraj otrzymałem kartę od prof. Rottera z zapytaniem, kiedy ze swej strony ma pisać do Alm. –

Jak mi przykro, że W. pan Prof w czasach tak gorączkowych pod względem ręję czas dwemi sprawami zajmuję. –

Miałem przy kart od W. Dziew; jest on na wypoczynku Leszj; namawia serdecznie do objęcia zastępstwa, usuwa przez to wszelkie skrupuły. Zawsze.

W. Zakłopie u nas nic nowego: było parę przykrych momentów, ale o tem przy widzeniu opowiem. Do przyjemnych b. momentów należały odwiedziny Pha Swedberga. Robi. Bardzo miłe wrażenie, jest przerażająco młody. – Dziwiłem się, że nie obowiązek wysłania 18-godzinnego rocznie, przeto czas wolny dla prac naukowych. – Był tutaj po rad dla Szwecji. –

B. serdecznie dziękuję W. panu profesorowi za wszelkie się mną sprawy, oczekuję dalszych rzeczi i wskazówek.

Z wyrazami najserdeczniejszego poważania

Józef Ratajczyk.

Madrid. 20 V 1916. P. S.: Wczoraj w „Zeit" była zawiadomienie z Berlina, że M. z dnia przyszły wiceprezes nie przyjmie i pozostaje w Frankfurcie

19. VIII 16.

12

W. Szanowny Panie Profesorze,

Serdecznie dziękuję za kartkę, która dodała otuchy i usunęła trochę niewiem, jaki ciężar po ukazaniu się pierwszego prądu.-

Sprawa z kołem Miałowskiego posuwa bardzo gładko podobno.- i pieniądze już nie przytłaczają nawet. coraz sumą odrazu, widocznie uwzględnia się obecne czasy.- przyczynił się do tego i list Ks. Pana Prof do p. Hamerlawa, który też jako świadectwo wkłądł.- B. dużo serdecznie dziękuję za poparcie.- Sukces ten jak na te ciężkie czasy niecałej wagi nie dawał nie jednak spokoju wobec tego, że kryjące istotności tonu nie idą jak tymczasem, zabraliśmy się z Sawtonem przed tygodniem do pracy nad określeniem „liczby jonów tworzonych przez cząstkę α” polonium.- i już niektóre rezultaty zapowiedziane w podaniu

Sprawa ta była już opracowywana przez Taylora Girard'a, ale oni robili liczyli cząstki α za pomocą scyntylacji, my zaś liczymy bezpośrednio metodą Rutherforda i Geigera.- Wartość nasza jest o 5% wyższa od Taylora. Jeszcze ze 3 razy powtórzymy doświadczenie.- potem to samo chcemy z Rac wykonać.-

Wyszło to jednak w sumie nie potrwa dłużej jak 7-10 dni., poczem wrócę po

tym przyjemnym usłopie serio do nauki.

Sprawa przygotowywania się wygląda dość beznadziejnie, bo choć już gotów jestem z Mechaniki (przerobiłem wedł Schafera) Termodynamika (wedł Plancka) El. i Magn (wedł Mosw. Theorie Schafera) i teraz robię Akustykę, to jednak czuję, jak niewiele w głowie jako istotnie przyswojone zostaje. Nie czuję się w operowaniu pojęciami swobodnie. – bo na to trzeba choć łatwe ale zagadnienia samemu rozważywać a nie czytać. – Bardzo mnie to gubi. – bo nie chcę zbytnio tej sprawy rozciągać w czasie, a tak wypadałoby. – Z Schafera Mechaniki opuściłem drgania płyt i sztab, jako zbyt specjalne. – Pozostaje więc jeszcze Optyka i Elektronika. Razem z chemią będę jeszcze jakieś 2½ miesiące wracając z powtórzeniem potrzebował do zupełnego przygotowania i w tym też czasie chciałbym rozpocząć tutaj pracę doprowadzić do jakiego takiego skutku. – W kwestjach formalnych powrotu do Krakowa rozmawiał prowizor pobytu w Wiedniu prof Rotter z Albrechtowiczem nie wymieniając nazwiska i wyraził rozmowy obiecał pomóc prof. zakomunikować. – ustnie. Bardzo byłem się cieszył, żeby

mogłem było wrócić do kraju.–

Wiadomości o możliwej nominacji prof. Zawidzkiego bardzo mi ułatwiła i uprzyjemniła robotę, bo ~~mogłem się~~ dobrzy się i potrzebnych w przyszłości i bliższych mi wiadomości. Przy sposobności zaglądam do Ostwalda i przeczytałem dodrzy'cgo radiochemicznego o izotopach". Oniowie będzie mogłem zajmować się po objęciu przez prof Zawidzkiego stanowiska.

Spacer zaledwie jeden zrobiłem i to wstrząsnęła przez pana przez drogę, bo na Julianturm przez Biertüersetberg – te stoki w lesie, na których zapadaliśmy wyjątkowo legumina (ze słowem zdaje się). Pięknym widok mieliśmy z Julianturm; będąc tam z Thorunjem i Flammem; całą drogę rozmawialiśmy o..... teorji grawitacji Einsteina, to jest raczej mówił ja pytałem a on poucza. Skutek wyjątkowy był, że na następny dzień przeczytałem rozprawę Freundlicha.– Flammem coś trzy rachuję a tej dzieciny. Do stołu jednak rozgrywa kolery gościnna kopiec słonecznika na dachu.–

W Krakowie nie wesoło wreszcie: znów niezastąpiona luka w nauce polskiej przez śmierć prof Rudzkiego powstała.–

9419

Bawi teraz dni parę przy Meyer. i wkrótce zamierza przerobić preparaty torowyety, żeby lepiej emanowały. Może więc za parę tygodni będę mógł i będzie Bragga zaczął opracowywać. - Jest nadzwyczajnie sympatyczny i idealny jako dyrektor zakładu. Jeżeli uważa, że się porządnie pracuje, to i pod ziemią wydobędzie materjał: niedawno dał zrezygnować z serji pomiarów nad określeniem zawartości Radiotoru, żeby ani dostarczyć preparatu, i niestety był on w tej formie, że wcale nie emanował na zewnątrz - teraz będzie przerobiony na wodorotlenek, który na dziesięć emanować (prawdziwe!).

Szczęściem pytań wywołał 12 pań professorów 4 stronicową epistołę, po ukończeniu której miał wyrzuty, że zgnębiwszy i dobrzargawszy swoimi zapytaniami dla pań Professorów ces. Proszę więc wybaczyć i przyjąć bardzo serdeczne przeprosiny oraz wyrazy wysokiego szacunku

Jerzy Patrowicz

P.S. Pani Profesorowa proszę serdecznie ucałować podrowić, bachorki również.

Wiedeń 7. IX 1916. -

14

W. Szanowny Panie Profesorze,

Przed chwilą otrzymałem kartę W. S. Pana Prof. i śpieszę zawiadomić, że w parę dni po wyjeździe prof. Romera wysłałem list w odpowiedzi na propozycję. Wkrótce list zaginął lub później przyjdzie. - Odpiszę na wszelki wypadek po raz wtóry. -

Stanąwszy z propozycją tej uciechy, bardzo Panu Profesorowi gorąco za nią wdzięczny jestem: była ona niespodziewanym spełnieniem moich życzeń, których wypowiedzenie szczerze nie mogłem oczywiście. - Odkąd bowiem przeszedłem niemal prawie pracy pod bezpośrednim kierownictwem Dra. Pana Profesora, co niemożliwym zbiegiem okoliczności nie było mi dotychczas dane. - Myślę to więc w przyszłości uda mi się to wykonać i już teraz choć to daleko pora napisać plany doktoratu wyprawa snuję daremnie na przyszłość przyjemne projekty pracy nad fotoelektrycznością, które byłem się chciał poruszyć. To są tylko środki do uspokojenia z przed oczu ciągnących obrazów opuszczonej jeszcze. -

Przy rozważaniu „objektywnych" propozycji Wertheimera wszystkie pod uwagę materiał który istotnie zebrałem od p. Stanisława i Wacka i pracowni Stary cno to pracy, no i które uspokoiłem. Obca chmura, stosunek z przełożonym - obcym dla mnie człowiekiem utrudnia mi stosunek pracy: - już teraz nieco nieszczęśliwy nastrój, no i jako niedoświadczony i „młody" nie chciałbym wbrzi po ciny w jakąś dziedzinę fotoelektryczności. - P. Stanisław natomiast i Wacek pisną (oczywiście z prostu o dyskusji) że Wertheimer ma mało inicjatywy i sprzyjałby, jako kierownik i że wszystko tam jest w stanie prowizorycznym i z innych rozmów o ogólnym nastroju pracowni tamże że chciałem się tam bardzo obco. - Powiem, co wszystkie trzeba formułować się dobrze się uczuć jak p. Stan wszystkie. - Prof. Meyer rozmawiał ze mną równie bardzo życzliwie i szczerze, odwiedzając Warszawy. - A te plany finansowe o których p. Profesor wspomniał się (dopiero nie jestem głową rodziny) rzecz podnętna, bo to biedowania przyszłości jest od tej plany gimnazjalnej; wtedy to bowiem o 1. rzu „własnych sił". Co do asystentury w Krakowie, od samego początku zdawałem sobie sprawę, że tylko o rozkoszowie mogę się być mowa, gdyż wiem dobrze, jak bardzo Wacek dziw. cenił to stanowisko. i jak się w pracowni Pana Profesora cenił. Jednak nawet w kwestji rozkoszowa mam jeden szczegół, który, otwarcie

wówczas, gdyby nie. Chodzi mnie o to, czy, przyznając to miejsce nie utrudniam Wacławi Dzew. możliwości powrotu do normalnej pracy. Bo, gdyby to nacyjnościa miało miejsce, najchętniej pozostałyby przy dawnym stanowisku dziewczęta zresztą dorabiając lekcjami. W takiym razie tak szybko potanowienie wyjechać z Wiednia i tak szybko z wykończeniem prac rozpoczętych, striyet 1° ze względu na Wojnę w nie pracę 2° ze względu na zobowiązanie wzgl. Kasy nie chciałym przerywać w tem stadjum. Przyjaciół ich jednak też nie miałem pomieszczenia.

Jeżeli więc to będzie Panu Profesorowi dogodne i jeżeli to w krótkim czasie zdoła z Wacła sprawami, prosiłym 6. gorąco Pana Profesora o rozpoczęcie kroków wymienionych w liście już z końcem tego miesiąca. Miałem nadzieję, że one dwie, jak 2 tygodnie trwać nie będą, a ja gotów tak z pracami event w jednym dostępnym

Jeżeliby ich do tego czasu nie wykończył, co jest mało prawdopodobne, ale przy eksperymentach zawsze możliwe, to zostawiły tak niewiele, że Lawrow sam mógłby to dokończyć, lub mógłbym to sam event. uczynić podczas pobytu wakacyjnego.

Oczywiście gdyby pozostawienie tutaj było z wielkim formalnym niewygodzie, zatem bym się na to nie rad d. P. Profesorowi wyrządzić wcześniej.

Gdyby na podjęcie takiego było niemożliwe lub bezsensowne, mam rozkaz prosić o 6-cio tygodniowy urlop dla zdawania dyplomu.

Z pracami mnemi postępuję tak powoli: z 1 liczba jonów /α cząstka Polonium dobiegnie rozgłośnie do końca: niebezpieczne skoro się przy ostatnim pomiarze prądu zaniżył galwanometr, lecz już winy ustawiony. Liczba jonów przeszło 1 cząstkę Taylora o 5% mniej więcej, - czemu się spodziewałem, przyczyn wielkie możliwe błędy mogły się tylko obniżyć. Krzywe istnieją, zbliżają się do stadjum realizacji. Bo już preparaty obrobione. Pomiary nie potrwają długo, to wszystko zaraz gotowe, a wyniki już ustalone przy pomocy Polonium. (Trzeba być optymistą) Problem gwałtę drugi.

W Listopadzie obiecał p. Stanisław zjechać do Krakowa, czemu się więc bardzo, że go wcześniej robaczymy. Bardzo serdecznie dziękuję Panu Profesorowi za przesłanie pieniędzy. Niepotrzebnie właściwie trudziłem d. P. Prof, mogłem to z Lawrowem załatwić, nie wiedziałem tylko, czy rubryka ta jest w związku z nominacją na rok przyszły.

Jeszcze raz gorąco najserdeczniej podziękowanie d. Panu Profesorowi za dane mi rubryki pozostanie przy sobie, z której jak najlepiej skorzystam. Prosiłym tylko abyś o ukłonach odpowiedzi, o ile może projekty kolidują z zamiarami W. Pana Prof. i w jakim kierunku miałyby się rozwinąć. Chciałbym bardzo mieć tę wiadomość, czy niewiele płaty może nie kolidują w czasowie z zamiarami W. Dziewulskiego. Wtedy jak będzie, a on nie przyjedzie. Proszę jednak bardzo mego pytania ile nie interpretować stanowi nadzor. rozdrażnienia i wyrzuty z strony wdzięczności. Jozef

P.S. Wiadomości o Wiedniu [illegible] jest [illegible]

9. IX 1916. 15

W. Szanowny Panie Profesorze,

Znów niepokoję Go listem, ale bieg wypadków zmusza mnie do częstego zwracania się o opinję i rozkazy wprost do W. Szan. Pana Profesora.—

Zapewne prof. Jodłowski wedle obietnicy poinformował W. Szan. Pana Profesora o propozycji, jaką mi uczynił i o możliwościach jej rychłego zrealizowania.— Decyzja w tym kierunku usuwałaby jednocześnie trudności formalne w powrocie do kraju, ale sytuacja jest drogą tak niejasną i tak bremienną w niespodzianki, że bardzo mi było na coś się zdecydować i prosiłem o zwłokę do wyjaśnienia się sytuacji.— Bardzo gorąco proszę Dr. Pana Profesora o wypowiedzenie się szczerze w tej sprawie.— Wczoraj czy przedwczoraj przyszedł tu do Instytutu list odp. d. Wertensteina z prośbą o polecenie „młodego polskiego radjologa" na asystenta do Warszawskiego Instytutu (z pensją 50 rb.)

Wybór był niewielki i ja niechcący i nieroztropnie z konieczności na niego wyrosłem. To znaczy, Panek odpisał mu, że tu pracuję już przeszło rok i zaznajomiony jestem trochę z techniką radjologiczną.—

Oczywiście uważam za przedwczesne i niewłaściwe portretować w tej materji, bo tak odległą jest chwila, kiedy stanowisko to mógłbym objąć.— W każdym razie proszę donieść tylko o fakcie.

Prof. Meyer z Fischlem upomina mnie, żebym nie zapomniał rozmów o doktorzecie, i o zawiadomieniu ich przed powzięciem decyzji Pana Profesora, co uważam za zupełnie oczywiste.—

Wertenstein przysłał mi parę drzeworytów, które świadczą, że zakład jest dziś dobrze wyposażony w środki naukowe i

preparaty: wobec również ile inwencji musiał Pan Doktor.

Jeszcze jedno zapytanie mam: z Kwestury krakowskiej nie otrzymuję pensji już od lipca t. r. ani w pierwszych dniach sierpnia ani września nie zaodenta, a w latach poprzednich zwykle nominacja trwała do września, czyby trzy miesiące te stracony. Niemożliwe oczywiście nie to, ani potrzebne, ale pragnęłabym wiedzieć, czy to przerwa wynika z letniego urlopu kwestora, co dotychczas przypuszczałam, czy też z formalnych zmian w wydziale.—

List ten nie zastanie już pewnie Pana Profesora w Krakowie, mam nadzieję,— bo obawiam się, czy w obecnej tej sprawie nie ocenił się przy obecnych warunkach życia prywatnego i rodzinnego w stanie podczas semestru na zdrowiu.

W Sz. Pani Profesorowej pozdrawiam serdecznie pani Smoluchowskiej o. serdeczne pozdrowienia. Rodzinom Szanownym i całkiem.

Szczerze oddany.

Józef Patkowski.

P. S. Przeszłym wstępnie; choć o krótką odpowiedź, zawsze też. Z Pana poszl. uszanowanie wdzięczny.—

W. Szanowny Panie Profesorze,

Zwłaszcza trochę z odpowiedzią a to z dwóch przyczyn.
1° ponieważ dotychczas komendant placu żadnej konkretnej rady mi dać nie mogła.
2° ponieważ jest tu prof Romer i korzystam z okazji przedstawienia swobodnego stanu rzeczy.

Wreszcie dzisiaj poprzez prof Romera i naczelnika Albirowskiego trafiłem do prokuratora Kabicka, prezesa Wied. Obr. N. K. N. - Jako nadzwyczaj bystry i energiczny człowiek, odrazu zorjentował się w sytuacji, wydał uformowanie stosunkowe i postawił dyagnozę. Jest zatem dwie możliwości
1° przyjazd tu na pogrzeb cesarza gen. Szeptycki, komendant główny legjonów i on mu tę sprawę przedstawi. Wtedy uważa że trzebaby było w razie obecności z jego strony (gen. Szept.) powtórnie podać o reklamacje. Stamtąd zawodzącego niezbędny się cała kwestja.

Jeżeli natomiast to się nie uda, to przeciwnie umie jako urzędnika N. K. N. do Krakowa.-

Mam się jeszcze odpowiedzi i ostateczną decyzję zgłosić we Wtorek dn. 28 XI.

Bardzo przykro, że się ten przeciąga, ale miałem wrażenie że teraz sprawa się zbliży do rozstrzygnięcia.

Ja kontynuuję swe doświadczenia, obywszy się już z życiem „z dnia na dzień", bo już zaciemny zbliżającym się koniecznie wyjazdem, spakowałem wszystko.—

W razie, gdyby znów jakiej komplikacje zostały bodź się obrócił o urlop na egzamin. co dla mnie jest tez niezwaźniejsze. Gdybym teraz musiał tę robotę egzaminującą przerwać i wszystkie na „ziemowe mieszkanie" nie wrócił. byłym już wrócił do doktoratu.—

Ale to możliwości trzeba, jako ostateczność.—

We wtorek pozwolę sobie znów zadzwonić listem W. Pana Profesora, komunikując bowiem rozmowy z prokuratorem Hobichtem.—

Już pewno ominie mnie możliwość spotkania się z p. Stanisł. Olich. bo muszę zamiast w Kwietniu dopiero zawitać do Krakowa.

Najserdeczniej pozdrawiając Rodzinę Ks. Pana Profesora
przesyłam wyrazy serdecznej wdzięczności

Józef Patera

Wiedeń 23. XI 1916.

17

W. Szanowny Panie Profesorze,

21. X 1916

18

Bardzo dziękuję za pomyślne wiadomości i przepraszam za kłopoty w mojej sprawie. Tutaj już w komendzie się poinformowali o krokach poczynionych, mam więc wrażenie że wszystko bardzo gładko pójdzie. – Wczoraj miałem list od p. Stanisława, wybiera się w drugiej połowie listopada do Krakowa – Kasa Mień. projektuje dużo nowych czysto naukowych instytucji uruchomić. Wacek ~~[illegible]~~ w końcu tego tygodnia ma dostać urlop i pewno zjawi się w Krakowie.

Strasznie się cieszę, że wreszcie odzyskam swobodę ruchów i wrócę do kraju, za co W. Panu Profesorowi głęboko wdzięczny jestem.

Łączę wyrazy wysokiego szacunku i poważania

Zosia Pałkowska

Wien IV. Belgaricengasse 3.
J. Patrowski

9419

Krakau
ul. Studencka 27.
Hochwohlgeboren Herrn
Prof. Dr. M. Smoluchowski

Wobec Szanownego Pana Profesora, żadnych jak dotychczas skutków kumulacyjnych powyższych doświadczeń nie odczuwam. Przyjechał tutaj brat p. Macieja i wyraził obawy, czy dawne nieformalności nie zaszkodzą tej sprawy; uregulował tutaj co mógł w razie ewentualnych konsekwencji. - A mnie, jak na złość tej powodzi, ciągle się udaje z osadami aktywnemi Th C: już mam jedną krzywą dość dobrą z tajemniczym brzeżkiem w jednym miejscu, który prawdopodobnie pochodzi z nałożenia się kryształów ~~C~~ na siebie ~~[illegible]~~ podobnych zatopionych na powierzchni i odmiennych przy zamianie z A na B w głąb. To przypuszczenie, które sprawdzimy dopiero przez pomiar osady ThB odsłonionego el-litycznie. - Pomiary te trwają do 8-ej godzin, wobec czego przyszłoby mi było zmienić „zajęcie" i tryb życia. No ale raz trzeba te formalności przejść. - Skutków listu prof Rowera tej nie czuję - przypuszczam bowiem że M.G. mnie wezwie. - A może jeszcze Pan Profesor nie zdążył sprawy poruszyć? Macieja wyraził zdanie, że najlepszy i prostszy byłoby formalnie sprawy nie zaczynać.., że naraźnie od tego niezbędnego dowodu stanowczo obrócić. - Ale już teraz, przypuszczam nie pora zawracać z drogi, skoro już wszystko rozpoczęte. A może Szan Pan Profesor przy podawaniu

Wien IV. Kolzmannsgasse 3.

Dziś z Rodzinnego domu.

Natrafił na trudności: obawiam się bowiem, że przestanie towarzystwo jeśli ~~mówiło o przebiegu~~ mogło się oprzeć nieugotowanym. Na wtorek.

Poprosiłbym bardzo o parę słów wiadomości co do tego, gdyż trzeba niestety się odpowiednio przygotować.

Mam ciągle nerwic niemożliwe że stosunku tyle nowych osób. P. Pani przepraszam spraszam.

Łączę wyrazy serdecznego poważania do Rodziny i P. Pani Profesorowej

I XI 1916. Józef Patkowski

Kraków.

Studencka 27.

J. Wielmożny Pan

prof. Dr M. Strzałkowski

20

Kr. Wien. Boltzmanngasse 3.
I. piętro

20. XII. 16

Wr. Szanowny Panie Profesorze,
Wiadomość smutna ogromnie
mnie przygnębiła, bo już z dru-
ga dzień prawie spokojnym
oczekiwałem rozwiązania spra-
wy. W tej chwili kopiuję list do
Kruczkowskiego który jest zawsze
i w szczegółach poinformowany
co do mej sprawy, by wszelkie
ewentualności Ks. P. Profesora

Kraków

Studencka 27.

Wielmożny Pan

Prof. Dr. M. Smoluchowski.

przedstawił, przyjechaję mi przyszłe ~~jakaś~~ nowy pomysł. Telefonowałem już do Kolumny płacu, ale niemam tam Alb, dopiero jutro się z nim zobaczę. - Poprosę o urlop sześciotygodniowy na zdanie egzaminu doktorskiego, co mi słownie przyrzeczono, a w ciągu tych ~~dwóch~~ trzech tygodni będzie można dobre stosunki porobić, ~~które~~ wobec tego, że miejsce pobytu będzie identyczne z miejscem zajęcia. -

Jutro rano po rozmowie z Alb. wyjdę wiadomość, bo może będzie potrzeba ofiarnego stowarzyszenia z strony ~~te~~ prace bez pana profesora, że pracę doktorską mam gotową i przenieś do 10 dzienników niemam.

Czekać niemam skłonności w tych trudnych sprawach ta co gorzej pan-profesora przegrono.

Najserdeczniejsze pozdrowienia

Wszyscy J. Sokołowski

5419

28. XI.

21

W. Szanowny Panie Profesorze,

W tej chwili wracam od p. Habichta: sprawa znów się odwleka.- bo kom. leg. Szepetycki nie przyjedzie do Wiednia, przyjedzie pojedzie natomiast do niego do Warszawy major Stilbinowski.- który obiecał sprawę przedłożyć. Odpowiedź mam otrzymać znów za tydzień.- W razie odmowy co do realizacji p. Habichta jest tego zdania, że muszę przejść przez egzaminy lekarskie i starać się o urlop.- na zdawanie egzaminu.- Cóż trudno, trzeba czekać następnego wtorku, co ze sobą przyniesie. Dowiadywania prowadzę dalej bez dużego skutku niestety, bo wtedy ~~był~~ ten stary osad tam był szczerzewym, a nie powtarzającym się, przypadkiem. Badam więc dalej różnymi sposobami warunki zmianowania przepisów. Tym razem opowiem w próżni.-

Kraków wydaje mi się piękną obiecaną, której nigdy nie doścignę -wobec tego czekam na załatwienie sprawy, ale trzeba przejść przez to pasmo formalności.-

Pewno Pan Stanisław odwiedzi w tych dniach ks. Biskupa....

Wien IX Boltzmanngasse 3.
Inst. f. Radiumforschung.
J. Patrowicz.

Proszę Szanownego Pana Profesora nie zapisywać sobie czasu i głosy tej sprawy, bo doprawdy robię sobie ciągle wyrzuty, że tyle trudu zadaję. Zresztą jest ona w takiej fazie, że ponieważ się authentycznie umieć dać pewnej rozstrzygnięcie w ciągu najbliższych tygodni.

Najlepsze pozdrowienia wszelkie przesyła z głębokim szacunkiem

J. Patrowicz.

Wiedeń.

Kraków.

Studencka 27.

Szanownemu Panu

Prof. Dr M. Smoluchowski.

W. Szanowny Panie Profesorze –
Łaskawe rzuć za kartę i gotowości
dalszych kroków, ale wiaję się, że
wtedy one zbędne: znam radzieję
koło chwatem zawie się pić w
Krakowie. Gdyby zawy jakiej
nieprzewidziane nieraty, poprzeć
Ks. Pana Profesora zawsze
zwrócić. Moim radzieję jeszcze i Panu
Małżonkowi wkrótce choć za kartę.

B. serdecznie pozdrawiam Pana.

Dr całego kraju [illegible]

Józef Rakowski.

W. Uniw. Wiedeń 1.14

22

R 12.16

Wielmożny Pan

Prof. Dr M. Smoluchowski

Kraków

Studencka 27


Alt Wien - Minoriten-Kirche
35198

Wien, 22. Jänner 1896 23

Hochgeehrter Herr Doctor!

Nicht ohne ein Gefühl der Beschämung komme ich heute erst dazu, Ihren lieben Brief vom Weihnachtsabend zu beantworten. Seit Mitte December war ich durch die Erkrankung eines Collegen und durch die um diese Zeit gewöhnliche Häufung der amtlichen Arbeiten derart überladen, dass ich in meiner Abspannung abends nie die Stimmung fand, einen Freundesbrief zu schreiben.

Dass Sie sich in die fremden Pariser Verhältnisse so rasch eingewöhnt haben, freut mich herzlich: noch mehr aber,

dass der eigentliche Zweck der Reise so schön in Erfüllung geht, dass Ihr Eintritt in das wissenschaftliche Leben der zweiten Hauptstadt der Welt sich so vielversprechend gestaltet hat. Was Paris sonst dem Fremden bietet, der mit tieferer allgemeiner Bildung und der geistigen Frische und Empfänglichkeit der Jugend seine Straßen zum erstenmal betritt, das werden Sie sich, wie Ihr Brief sagt, in den freiwilligen und unfreiwilligen Pausen der wissenschaftlichen Arbeit zu eigen machen.

Aus einem Grunde werden Sie vielleicht bedauern, gerade im Augenblick nicht in Wien zu sein: aus den Tagesblättern haben Sie

gewiss erfahren, mit wie glänzendem Erfolge Prof. Eder hier die Röntgen'schen Versuche mit den X-Strahlen wiederholt hat – ein wissenschaftliches Ereigniss, das, wenn ich nicht irre, mit Ihrem engeren Arbeitsgebiet in innigstem Contacte steht. Ich hatte Gelegenheit, die Versuche u. die Resultate in der Lehranstalt für Photographie u. Reproductionsverfahren zu sehen u. war als Laie entzückt über diese heute gewiss seltene Erweiterung des wissenschaftlichen Erkenntnis.

Ihr Gesuch ist wenige Tage nach dem Einlangen im Ministerium an die Statthalterei zur Berichterstattung gegangen. Der Bericht ist noch nicht eingelangt. In den nächsten Tagen hoffe ich Gelegenheit zu haben, die Sache bei der Statthalterei zu betreiben. Nach

dem Einlangen des Berichtes wird Ihr Gesuch sofort der endgiltigen Erledigung zugeführt werden.

Mit der Bitte, mich Ihren verehrten Eltern zu empfehlen verbleibe ich herzlich grüßend

Ihr ergebener

Rudolf v. Sayer

Wien, 20. Dec. 1897 25

Hochgeehrter Herr Doctor!

Verzeihen Sie, daß ich mir erlaube, Sie mit folgender Bitte zu behelligen:

Ich möchte Dr. Zellner als Stellvertretender gern ein Buch übersenden, und zwar seinem Wunsche und nächsten Bedürfnisse (Vorbereitung zur Lehramtsprüfung aus ~~Physik~~ Chemie für Oberrealschulen, Physik für Unterrealschulen) entsprechend, ein Lehrbuch der Physik, in welchem höhere Mathematik in möglichst geringem Umfange zur Anwendung kommt, welches aber doch etwas höheren Anforderungen entspricht. Ausgeschlossen wäre z. B. Langs Lehrbuch. Da ich jedoch, wie Sie wissen, auf diesem Gebiete vollständiger Ignorant bin, erlaube ich mir an Sie die Bitte zu richten, mir gütigst

den Titel des einen oder anderen Werkes anzugeben, das sich eingehender für den vorliegenden Zweck eignen würde.

Durch eine gefällige Beantwortung meiner Anfrage würden Sie zu besonderem Dank verpflichten

Ihrem hochgeehrten Wohlwollen ergebenst

Rudolf von Sayer

IV. Karolinengasse 18

Wien I Universität,
den 20 Febr. 1903.

Lieber Herr Doktor!

Seit Jahren mühe ich mich für die Bildersammlung des geographischen Instituts der Universität Ansichten aus Galizien an erhalten, welche löbliche Absicht in letzter Zeit besonders dadurch belebt worden ist, dass mich der Herr Kunsthändler W. Miller daher ersucht hat, eine Sammlung von Diapositiven für Unterrichtszwecke herauszugeben, in welcher Galizien durch etwa 50 Bilder vertreten werden soll.

Ich werde hierbei durch Herrn Dr. Walery v. Łozinski in Lemberg bereits auf das wirksamste unterstützt; gleichwol ist es nicht gelungen, von allen Seiten Galiziens bisher entsprechende Bilder zu erlangen, und namentlich fehlen mir noch solche von den Waldkarpathen.

Wie ich höre, haben Sie dieselben mit der Kamera durchstreift und Aufnahmen namentlich im Gebiete der Czorna Hora gemacht. Würden Sie die Güte haben, mir Ihre Platten auf einige Zeit zu leihen damit

ich darnach Diapositive machen lassen kann und würden Sie gestatten, dass ich eventuell einige derselben in die bei Müller heraus-zugebende Serie aufnehme?
Würden Sie mir ferner einige photographische Aufnahmen aus Borysław, Drohobycz und Umgebung verschaffen können, wofür mir nur Ansichtskarten bisher zur Verfügung stehen."

Sie würden mir dadurch um ein großes Stück vorwärts bringen und überdies Ihrem engeren Heimatlande nützen, dessen malerische

Landschaften bisher viel zu wenig bekannt sind.

Mit besten Empfehlungen an Sie und Frau Gemahlin

Ihr

sehr. ergebener

Albrecht Penck

28

Jean Perrin

Chargé du Cours de Chimie physique
à la Faculté des Sciences de Paris.

avec l'expression de mes meilleurs
dévouement et mes félicitations

106. Boul.d Kellermann

pour ce si intéressants recherches,
~~sur~~ spécialement au sujet
de l'apparence en plus du poème
critique, recherches que je me reproche
de ne pas connaître encore toute
[Centre de diffusion]

9419

Pfaundler

29

Hochgeehrter Herr Kollege!

Zu meinem 70jährigen Geburtstage sind mir so viele Glückwünsche und Ehrungen entgegengebracht worden, dass ich außer Stande bin allen freundlichen Teilnehmern eigenhändig zu danken. Ich bitte Sie daher auf diesem Wege meinen wärmsten Dank entgegennehmen zu wollen.

Graz, im Februar 1909.

~~PROF. PFAUNDLER.~~

Pfaundler

Wien, am 26 Februar 97.

Ew. Wolgeboren!

In Angelegenheiten Ihres Ansuchens an das KK. Ministerium für Cultus und Unterricht, ein Reisestipendium betreffend, ersuchen wir Ew. Wolgeboren sich zuverlässig Montag den 1. März l. J. zwischen 9 und 2 Uhr hier im Bureau des Herrn KK. Rechnungsrathes Steiger einfinden zu wollen, und Documente zu Ihrer Legitimierung mitzubringen.

Hochachtungsvoll

Pfeiffer

KK nö. Statthalterei, Herrengasse.

Wielmożny Panie Profesorze!

Wybaczy mi WPan Profesor, iż pomieszam się fatygować Go nie tylko niniejszym listem, ale i prośbą o odpowiedź informacyjną w następującej sprawie.

Dziś dowiedziałem się z dworu, że WPan Profesor ma być moim egzaminatorem z fizyki. Wiadomość ta płata się dla mnie powodem obawy, czy potrafię wszystkie zadosć wymaganiom WPana Profesora w zakresie fizyki teoretycznej. Nie w czasie nauki uniwersyteckiej zajmowałem się tylko w zakresie wykładów, poświęcając pracy w laboratorjum daleko więcej czasu.

Toteż ośmielam się prosić WPana Profesora o wyznaczenie mi dzieła z fizyki teoretycznej, które dokładnie przerobione pozwoli mi na spokoić wymagania przepisów i osobiste WPana Profesora. Nadto proszę uprzejmie o łaskawe zwrócenie mi uwagi na te partye fizyki, które WPan Profesor za przegląd ważne uważa, oraz na drobniejsze okoliczności, których ja nie znając wykładów WPana Profesora mogę nie znać i wadliwie pracę przedsiębrać.

Przytem prosiłbym jeszcze i o tę wolę:

żówkę, w jakim pokresie, w jakich rozmiarach i według jakich dzieł mam wykonać na pracę domową (o zatamanie w kryształach jednoosiowych). Mam pod ręką Müllera i „Wellentheorie des Lichtes"-Verdet'a - Czy te wystarczą?

Jeszcze raz proszę, by WPan Profesor był łaskaw możliwie śpiesznie odpisać i raczył uwzględnić tę okoliczność, że sprawy domowe nie pozwalają mi na przyjazd do Lwowa, na przedstawienie się i na osobiste przedłożenie mej prośby.

Z wyrazami głębokiego szacunku kreśli się

Ks. Wiąthienior

Kraków - Krótka - 6.

dnia 14. 7. 07.

34

Berlin, Datum des Poststempels.

Die freundliche Zusendung habe ich empfangen und spreche dafür meinen verbindlichsten Dank aus.

Dr. M. Planck.

Drucksache

50

50

An

Herrn Dr. M. v. Smoluchowski

in Wien IV

Wohnung (Straße und Hausnummer) Allengasse 31

35

Berlin-Grunewald, Datum des Poststempels.
Wangenheimstr. 21.

Die freundliche Zusendung habe ich empfangen und spreche dafür meinen verbindlichsten Dank aus.

Prof. Dr. M. Planck.

29. XII 1906

Drucksache

An Herrn Prof. Dr. von Smolachowski

a. d. Universität

in Lemberg

Physikal. Institut

36

Prof. Dr. M. Planck
Berlin W., Achenbachstr. 1

Berlin W., Datum des Poststempels.
~~Tauenzienstr. 18a.~~

Die freundliche Zusendung habe ich empfangen und spreche dafür meinen verbindlichsten Dank aus.

Dr. M. Planck.

6. XI 1908 ?

Deutsche Reichspost

Drucksache.

An

Herrn Prof. Dr. Smoluchowski

in Lemberg

Wohnung Długozza 8
(Straße und Hausnummer)

Wien, 4. Februar 1898

Lieber Kamerad Dr. Smolachowsky!

Einem Plakat habe ich am vorgestrigen Sonntag die gewiss erfreuliche Thatsache entnommen, dass Du nach längerem Aufenthalte in Paris, Liverpool (wenn ich nicht irre) etc. wieder in Wien bist, und gleichzeitig, dass Du im „Gradiva", dem seit seiner Entstehung in und auswendig zu kennen, ich das Vergnügen habe, über ein Thema vorgetragen hast, das früher mit meinem Lebensgrunde innig verwoben war und auch noch für mich sehr interessant ist. Alle diese verschiedenen Thatsachen bestimmen mich, diese Zeilen an Dich zu richten, ganz ohne dass ich einen concreten Zweck damit verbinden wollte.

Du scheint die also aus ~~dem Com~~ Naturwissenschaften gerade die Elektrotechnik ausgesucht zu haben als Feld deines speziellen Wirkens.

Und wie kommst Du mit dem Technologischen Gewerbemuseum in Contact? Hast Du vielleicht derzeit dort Emplacement genommen? Schlenk-Graue, Dr Lampe und?

Wie thut man dorthselbst über drahtlose Telegraphie?

Es wäre mir lieb, wenn ich gelegentlich dahsort von Dir erfahre, vielleicht die gelegentlich – es hat mich Eile – sogar einmal persönlich besehen könnte. Wenn Du dort, wo ich den Brief hinadressiere noch zugegen bist, so könnte das nicht einmal so unausführbar sein.

Ich bin nämlich jetzt im Arsenal
ansässig und muß nun, wenn es uns
und von geringem Interesse sein, die
Zeit durch erläuternd bemerken,
daß Sommerlatte und ich bis seit Attilla
vorigen Jahres uns mit der Ablesung
der Probemessleistung für seinerzeitige
Adjustirung befassen. —

Wenn Sie also Zeit und Lust haben
so antworten mir ein paar Zeilen.

Ich bleibe mit kameradschaftl. Gruß

Ihr

Heinrich Blecher Lieut.
Wien X/2 Arsenal Obj XI.

P.S. Czy nie mogłaby mi Zosia przysłać adresu Forthera. Antek Pluteński

WALDORF HOTEL, 39
ALDWYCH, W.C.

Telegrams: "WALDORFIUS", LONDON.
Telephone: GERRARD 140.

12 lipca 1914

Kochany Marianie,

Może to jest bardzo zabawne, że taki kompletny laik fizyczny jak ja ciągle zajmuje się temi sprawami, ale "I can't help it". Obecnie zajmuję się finansowaniem patentu Williamsa methanometer. Posyłam Ci w załączeniu raport prof Silv. Thompsona, którego musisz znać. Aparat Williamsa widziałem przy obserwacyach i jego czułość nie

zostawia nic do życzenia. Otóż ale
ja sobie tak myślę, że aparat ten
ma niewątpliwie znaczenie prakty-
czne kolosalne dla kopalń odkry-
wając obecność i mierząc procento-
wą zawartość metanu w powietrzu
ale na odwrót przy aparat ten i do-
świadczenia, pomiary nim robione
nie pozwolą nam wglądnąć bliżej
w wielce tajemniczą istotę zjawisk
kupki platynowej.

Jestto pewne podobieństwo sy-
tuacji jak z mielami Brown. Zja-
wisko znane daje się od stu lat,
że platyna ma właściwość przyspie-

/.

nania pewnych procesów chemicznych,
ale tę samą sprawę łączenia wodoru
z tlenem rozwiązują pewne rośliny
bardzo dobrze bez platyny. Jestto
jakieś ż wspólne owym roślinom
i platynie - czy to nie jest znowu
jakiś nowy rodzaj promieni dzia-
łających na minimalną odległość i
tak słabych, że dopiero spiętrzenie
fal w kupce platynowej wywołać
może efekt chemiczny. Nie wiem
tego niestety czy tylko platyna
posiada te właściwości, czy nie
próbowano z innymi metalami.
Zdaje mi się, że aparat Williams'a

który jest bardzo prosty może tu ba-
dania naprzód posunąć. A może
są to poprostu ruchy podobne jak
przy Brownie ~~tylko~~ i może pozwolą
bliżej wniknąć w ustrój atomowy
metali. Charakterystycznem jest zwęglowanie
się cząsteczek platyny przy wyższej temperaturze.
Kochany Marianie. Ja się na
tem doprawdy nic nie rozumiem i
nie mam pretensyi się rozumieć ale
temat wydaje mi się tak bardzo
interesujący i tak pełen możliwych
niespodzianek, że aby sobie ulżyć
musiałem do Ciebie napisać.

Ściskam Cię serdecznie Zosi
rączki całuję a Doni buziaka

Twój Antek

Interesy moje idą bardzo dobrze
i dopóki wojna nie wybuchnie to
spodziewam się wielkich sukcesów.

STANISŁAW PŁUŻAŃSKI
INŻYNIER
WARSZAWA
16 MOKOTOWSKA

12/II 17 r.

Wielmożny Panie Profesorze!

W uprzejmej odpowiedzi na łaskawy list WPana niniejszym mam zaszczyt donieść, że istotnie miałem zamiar starać się o dodatek do pensji profesorskiej, lecz sądziłem, że należy się do tego wziąć po upewnieniu się, że jak Komisja Organizacyjna tak i Ministerstwo kandydaturę moją akceptuje. - Skoro jednak WPan o to zapytuje, - śpieszę z odpowiedzią.

Wobec braku zasobów finansowych żyję z tego co zarobię, obecnie zarabiam: w Tow. Akc. Drzewiecki i Jezioranski, jako dyrektor fabryki rs. 4000,-, wykłady w szkołach przynoszą mi 1100,- rs.; razem 5100 rs ≅ 12700 koron. Nie mając nadziei na „wytargowanie" podobnych poborów w Ministerstwie gotów jestem opuścić z wymagań, - uważając za minimum za co skromnie utrzymać się w Krakowie można z rodziną: 1) zwykłą pensję profesorską + dwa dodatki pięcioletnie t.j. 7872 + 2×800 = 9472 kor., prócz powyższego 2) zwrot kosztów przesiedlenia i 3) zaliczenie 10 lat pracy praktycznej jako 10 lat służby ~~profesorskiej~~ do emerytury. Powyższe uważałbym za pożądane, czy uzyskanie takich warunków jest możliwe - tego oczywiście nie przesądzam, w razie niemo-

żliwości jednak otrzymania takich warunków, położyłbym nacisk na punktach 3, 2 a ostatnio dopiero na 1. O możliwości uzyskania dodatków wiem od wielu osób, np. prof. K. Dziewoński w Krakowie (żonaty z moją kuzynką) uzyskał o ile pamiętam wszystkie trzy warunki.

Co do poufności traktowania wiadomości Taskowie mi udzielonych, zgadzam się jaknajzupełniej; a nawet sam prosiłbym WPana także o pewną powściągliwość w ogłaszaniu mej kandydatury, gdyż mogło by mnie to narazić na jakieś podejrzenia w firmie gdzie pracuję.

Na zakończenie donoszę WPanu, iż decyzję Komisji uważam sobie za zaszczyt i niczego bym więcej nie pragnął jak móc dowieść WPanu oraz Jego Szanownym Kolegom, że zasłużyć bym potrafił na zaufanie, jakiem mnie obdarzyli, przyjmując moją kandydaturę.

Z wysokim szacunkiem i poważaniem

Stanisław Płużański

STANISŁAW PŁUŻAŃSKI
INŻYNIER
WARSZAWA
16 MOKOTOWSKA

d. 7 Lutego 1914 r.

JWielmożny Pan Profesor
M. Smoluchowski,
Kraków, Gołębia 13.

Wielmożny Panie Profesorze!

Odpowiadając na łaskawy list WPana z d. 3. b. m. niniejszym komunikuję uprzejmie, że zgodnie z życzeniem WPana wczoraj wysłałem tom książki mojej p. t. „Silniki spalinowe", poleconym, pod adresem WPana.

Dziękuję serdecznie WPanu za łaskawe trudzenie się w mojej sprawie oraz nadmieniam, iż czułbym się widce szczęśliwym, gdyby mi dane było wedle sił i możności przyłożyć rękę do urobienia przyszłych zastępów górników polskich. Niestety jednak nauczony przykrem doświadczeniem we Lwowie, nie łudzę się ani na chwilę, aby starania moje mógły mieć pomyślny skutek, wobec formalistyki c.-k. władz i braku formalnej matury z mej strony.

Ponieważ sprawa niniejsza leży mi bardzo na sercu przeto byłbym bardzo wdzięczny WPanu oraz Komitetowi Organizacyjnemu za łaskawą rychłą wiadomość o decyzji WPanów.

Nie mając pod ręką różnych artykułów jakie podawałem do „Przeglądu Technicznego" i inn. mam zaszczyt podać kilka tytułów prac moich:

Stosunki przemysłowo-robotnicze w Anglii, Przegl. Techn. w r. 1906.

„Lokomotywy o silnikach wybuchowych", Przegl. Techn. 1907 r.
„O wykresach indykatorowych silników spalinowych" Przegl. Techn. 1910 r.
„Wystawa silników spalinowych w Petersburgu, Prz. Techniczny 1910 r. i inn.

Krytykę książki przestanej WPanu drukować „Przegląd Techn." w № 3 bież. roku.

Oczekując łaskawych wiadomości pozostaję z wysokim szacunkiem i poważaniem

Płużański

P.S. Ponieważ do podania mego nie dołączyłem orginału dyplomu, komunikuję uprzejmie WPanu, że dyplom politechniki w Darmstacie (wydz. budowy maszyn) posiadam, lecz jest złożony u władz tutejszych, z racji wykładów moich w szkołach warszawskich. W razie koniecznej potrzeby jestem gotów wyrobić go i przesłać WPanom.

Płuż

43

Für Ihre freundliche Zusendung

dankt ergebenst

Prof. Dr. F. Pichels

Heidelberg.

Drucksache.
~~Postkarte~~

An

Herrn Professor Dr. M. v. Smoluchowski

Lemberg

(Oesterreich-Ungarn)

LEMBERG 1 LWOW 23 Apr 8

-6.6.0

44

Wielmożny Panie Profesorze!

Jeżeli Wpan sobie życzy to możemy jutro we Wtorek pójść do Rychnowskiego o godzinie 5 tej. przed południem Kopernika lub o godzinie 8 1/2 tej po południu.

z uszanowaniem

Lwów 18/6. 900.

A. Podlewski

Podlewski

Correspondenz-Karte.
Karta korespondencyjna
Карта кореспонденційна

Do
До

Nur für die Adresse
Wyłącznie na adres
Виключно на адрес

Wielmożny Pan
prof. Dr Marjan Smoluchowski
in / we / в
Lwowie
Sapieżkiego 2 A.

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

Sehr geehrter Herr!

Ich erpründne mich zu hohem Dank verpflichtet, Könnten Sie mir zu einer Arbeit über Deformationen u. Bodenbewegungen Sonderabdrücke Ihrer einschlägigen angezeigten Arbeiten zukommen lassen, so insbesondere:
„Über ein gewisses Stabilitätsproblem d. Elastizität"

Säulenlehre (Faltengebirge);
Versuche über Faltungserscheinungen;
Einige Bemerkungen über Gebirgsbildung
u. s. w.

Hochachtend
Dr. Vincenz Pollack
Dozent a/d Techn. Hochschule
Wien III/, Barmherzigengasse 18

13./3. 11.

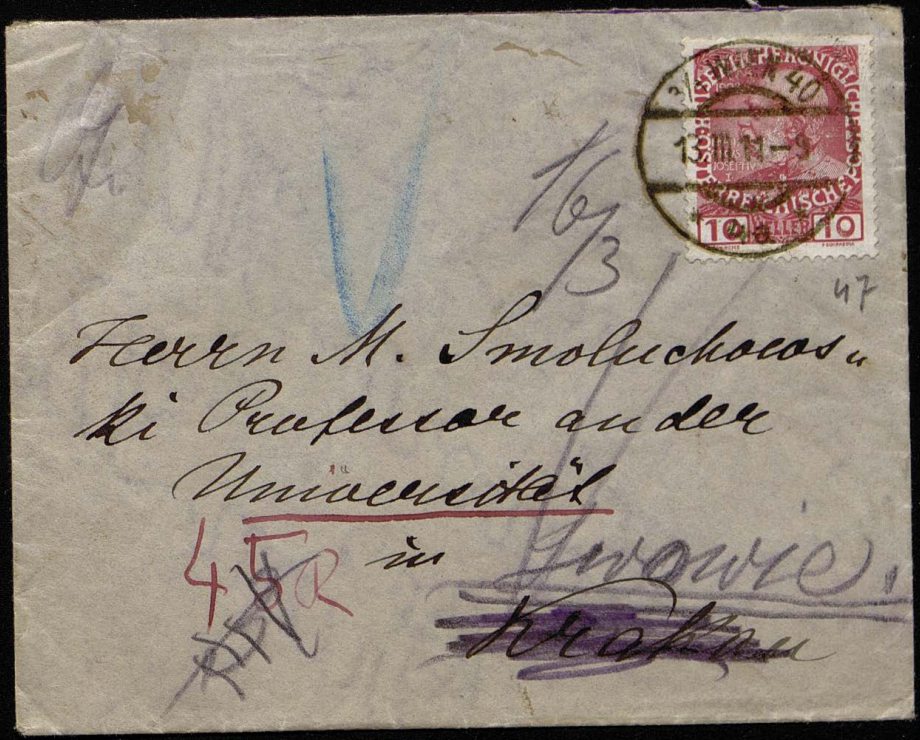
KAISERLICH-KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE POST
10 HELLER
10
Herrn M. Smoluchowski
Professor an der
Universität
in Lemberg
Krakau

Absender:
Vincenz Pallach
Wien III, Barmherzigengasse 18

Prag, den 4 December 1896

Sehr geehrter Herr Doctor!

Erst heute komme ich dazu Ihre liebenswürdigen Zeilen zu beantworten, da ich bisher mit der Uebernahme der Agenden nach meinem Vorgänger so sehr in Anspruch genommen war, dass mir keine Zeit zu etwas Anderem übrig blieb.

Ich danke Ihnen herzlichst für Ihre Gratulation und wünsche Ihnen gleichzeitig, dass Sie recht bald das erstrebte Ziel „ein fixes academisches Lehramt" erreichen.

Ihre letzte Publication in den Compt. rend. habe ich mit ~~besonderem~~ Interesse gelesen und würde Ihnen zu grossem Danke verpflichtet sein, wenn Sie mir einen Separatabdruck zukommen liessen.

vo
Si
lic
in
rem
lun
gew
der
Lor
dor
sä

se
bl

Das Arbeiten im Laboratorium Lord Kelvin's wird für Sie nicht nur in wissenschaftlicher Beziehung, sondern auch in praktischer von unschätzbarem Werthe sein; den eine Empfehlung Lord Kelvin's sichert Ihnen gewiss die Unterstützung Boltzmann's, der jetzt – und das mit Recht – die tonangebendste Person in Sachen der Physik an der Wiener Universität ist.

Ihnen recht zahlreiche und schöne Erfolge wünschend, verbleibe ich Ihr aufrichtig ergebener

Pomeranz

50

Lieber College!

Nehmen Sie meinen verbindlichen Dank für Ihre Glückwünsche, von deren Herzlichkeit ich überzeugt bin, entgegen. Ich würde mich sehr freuen, wenn Sie mir Gelegenheit geben würden, Sie einmal wieder zu sehen.

1904/5

Ihr quasi ergebener

Dr. Caesar Pomeranz

~~a.o. Prof. für Chemie an der Universität~~

Wien.

Autriche-Galicie

CARTE POSTALE

Certains pays étrangers n'acceptant pas la correspondance de ce côté se renseigner à la Poste

Correspondance

Lwów 9/V 907.

Szanowny i Wielmożny Panie Kolego! Dziękuję za przysłanie recenzji Ministeryum. Stosunek naturalnie z wielem na późniejsze lekcje. Pauję zacząć narazie wyglądać wiosennie. Serdeczne Ukłony do Pana Kolegi. Pani Siostrze całuję ręce. E. Stachowicz

Adresse

M. le prof. 57

M. Smoluchowski

Lwów (Lemberg)

ul Gorelica

PARIS

Héliotypie Bourdier-Faucheux, Versailles

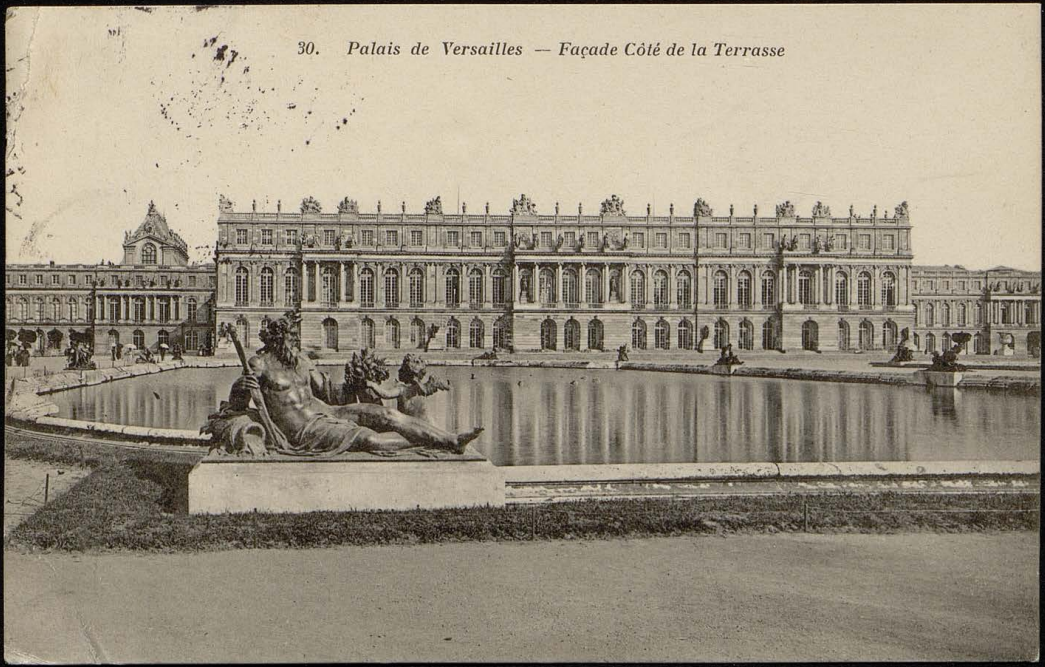
30. Palais de Versailles — Façade Côté de la Terrasse

Paryż, d. 8/VI 907

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Wdzięczni Księdzu za tę uwagę zaciągałem w Panelka, aby mi przysłał artykuł do wyjaśnienia wątpliwości. Ponieważ czas nagli, nie czekam, że przyjeżdżam prosić Ję na ciągnąć listowego przepisu. Powstanie tu do końca świata, nie stały obecnie tam, bo żona już wróciła, kierując się do małego. Zamieszkam w Pobożnie, niedaleko domu Mickiewiczowskich. Szczęść

mię wynik wyborów. Jeszcze jedne takie, a parlament dojdzie do absurdum.

Łączę serdeczny uścisk dłoni i pozdrowienie od P. Kolegi

Wasz

L. Porębowicz

J. m. p. Gr. Chaumier.

Zofii Ukrainy i serdeczna
wdzięczna Kochanemu Drużbie
nowe przesyłam odbitki
Wiśniowicz

Poronin, 20/VII 1907

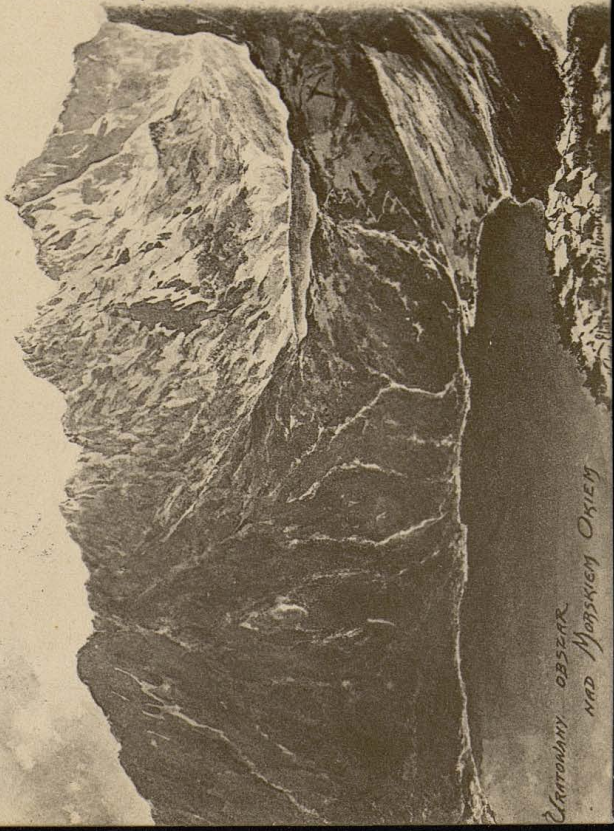

Postkarte — Karta korespondencyjna — Correspondenzkarte
Post card — Dopisnice — Union postale universelle.

Wielmożny
Prof. dr. Maryan Smoluchowski
Lwów
Wekla 2.

55 ?

Lwów, d. 26 (III 01

Szanowny Panie
Kolego!

Z uczuciem prawdziwego pomnożu do zdrowia przez Pana Szan. i Wielkomożnego Pana wiadomość, że audyencja w celu złożenia przysięgi odbywać się będzie w 1szy dzień audyencji marcowej.

anej - a więc najbliższą wpoczy-
nek Niedzielę o 11 tej godz.
stawcy o tej godzinie zatrzy-
się w Poczdamie na śniad-
laniu dla nas miłowa Sło-
go. Co do stroju, mężna śmiało
iść we fraku, obecny namiotek
miłość nowek mundur na
profesorach, - ale dla formy
wypada go sprzedać, aby przyzwo-
ci wszyte przyjęcia w stroju nie-

wszystkiego -

Łaskawe słowa jeszcze
wszystkie Kolegi
oddaję
Edward Porębski

1911

57

Edward Porębowicz

Dziekan Wydziału filozoficznego

ma zaszczyt zaprosić

Lwów

ul. Jabłonowskich l. 22

JWP. Kolegi do trébrie na
Piątek o godz. 5 tej, wzgl.
omówienia ważnych spraw
kolegjalnych.

9418

1911

58

Edward Porębowicz

Dziekan Wydziału filozoficznego

[illegible] do

Lwów ul. Jabłonowskich l. 22

Śrebrie na Czwartek, d. 18 bm
og. 5 tej, na pogrzebie wszystkich z
trzemie zatarcia R. Olejniczki
z pp. K i B.

Bronisława

Szanowny Panie Kolego!

Byłby z Doktorem Zwięźlowicz najpierw może wydobyć prof. Puszyna który wkrótce przyjechać chce porozmawiać z nim oraz z prof. Zakrzewskim

Hugo Steinhaus

Mgr Zmolnicki

EDWARD PORĘBOWICZ

PROFESOR UNIWERSYTETU

LWÓW, UL. FRYDRYCHÓW, 3, I P.

60

C. k. Namiestnik
i Hrabina Potocka

mają zaszczyt prosić

Wielmożnego Pana c. k. Profesora Uniwersytetu

Dra Maryana Smoluchowskiego

na wieczór w wtorek

dnia 21. lutego 1905 o godzinie 9.

O. O. U. S.

Pobiedni 61

We Lwowie 7. Grudnia 1907.

Jaśnie Wielmożny Panie!

Mając się rozmówić w ważnych sprawach odnoszących się do Uniwersytetu, proszę Pana, żeby był łaskaw przyjść do mnie dziś o godzinie szóstej popołudniu. –

Łączę wyrazy wysokiego poważania.

Andrzej Pobiedni

Professor Dr. L. PRANDTL.

Göttingen, den 29. März 1914.
Prinz Albrechtstr. 20. Fernspr. 581.

Herrn Prof. Dr. M. Smoluchowski
Krakau,
Golebia 13.

Sehr verehrter Herr Kollege!

Schon seit einiger Zeit hatte ich mir vorgenommen, Ihnen zu schreiben, um Sie um eine Auskunft zu bitten. Da Sie mir kürzlich den Sonderabdruck Ihres schönen Göttinger Vortrags übersandt haben, benütze ich die Gelegenheit, um Ihnen herzlich dafür zu danken.

Meine Anfrage hat mit dem Thema des Vortrages einen gewissen Zusammenhang, wenn auch die Problemstellung eine etwas andere ist. Ich arbeite an einer Theorie der elastischen Nachwirkung und der verwandten Erscheinungen. Ich stelle mir vor, dass diese Vorgänge sich (bei einem Kristallhaufwerk, was die meisten „isotropen" Körper ja sind) im wesentlichen an den Grenzflächen der Kristallite gegeneinander abspielen. Wenn man da die Bewegung der Grenzmoleküle des einen Kristalls unter den von dem andern hervorgebrachten Kräften betrachtet, so kann man in erster, grober Annäherung diese Kräfte als zeitlich konstant ansehen, und hat dann eine Anzahl ~~Teilchen~~ von Massenpunkten, die elastisch an eine ~~unter~~ in Wärme-

bewegung ~~befindliche~~ stationären Unterlage gebunden sind, und in einem Kraftfeld von ~~wechs~~ räumlich unregelmäßig wechselnden Anziehungs- und Abstoßungskräften stehen. Die Deformation wird als Verschiebung des Kraftfeldes gegen die Unterlage gedeutet, die zur Deformation gehörige Kraft ist dann durch den Mittelwert der Resultante aller Einzelkräfte gegeben, die von dem Kraftfeld auf die Moleküle ausgeübt werden.

Das Irreversible kommt dabei dadurch herein, daß ~~daß~~ bei der Deformation Moleküle aus schwachstabilen Lagen in stärker stabile überschnappen, und bei Rückgängigmachen der Deformation nicht mehr oder wenigstens nicht sofort in ihre alte Lage zurückspringen.

Um diese Dinge rechnerisch zu verfolgen, braucht man nur statistische Überlegungen, und hier sind meine Kenntnisse recht minimal. Meine bisherigen Ansätze waren so: Es sei U die augenblickliche, U_m die mittlere Schwingungsenergie (kinetisch + potentiell) eines Moleküls, dann ist die Wahrscheinlichkeit, daß die Energie zwischen U und $U+dU$ liegt, gleich $e^{-\frac{U}{U_m}}\frac{dU}{U_m}$ gesetzt. Da es (I)
sich zunächst lediglich um sehr langsame Deformationen handeln soll, kommen die Abweichungen von der wahrscheinlichsten Verteilung der Schwingungsenergie, die durch das Überschnappen von Teilchen, ~~deren Energie größer als die Energiedifferenz zwischen der stabilen Gleichgewichtslage und der benachbarten labilen ist~~ in neue Gleichgewichtslagen hervorgerufen werden, nicht in Betracht, weil dieses Ereignis nur verhältnismäßig selten eintreten soll.

Eine andere Frage ist, ob man diese statistische Verteilung hier beibehalten darf, wo es sich um typisch nicht-

II.

Professor Dr. L. PRANDTL.

Göttingen, den 29. 3. 1914.
Prinz Albrechtstr. 20. Fernspr. 581.

lineare Kraftfelder handelt. Ich rede mich hierdarauf hinaus, daß ich in jedem augenblicklichen Zustand das Kraftfeld durch das für die Schwingungsmittellage definierte lineare ersetzen darf.

Nun kommt die Hauptsache: Es gilt abzuschätzen, wie oft es in der Zeiteinheit vorkommt, daß bei einer Schwingung irgend eines von n Molekülen eine Energie größer ~~oder gleich~~ als U_1 vorkommt. Wenn nämlich U_1 die auf dem Wege von der Schwingungsmittellage bis zur nächsten labilen Gleichgewichtslage zu leistende Arbeit ist, so wird in allen Fällen, wo $U > U_1$ ist, Umschnappen eintreten.

Bezeichnet T die Wiederkehrzeit einer Energie $= U_1$, so wird man, wie ich denke die Anzahl von n Molekülen, die in der Zeiteinheit umschnappt, gleich

$$-\frac{dn}{dt} = \frac{n}{T} \qquad (\mathrm{II})$$

setzen dürfen.

Die Wiederkehrzeit habe ich nun bisher, ohne einen Beweis dafür zu haben, gleich

$$T = \tau \cdot e^{\frac{U}{U_m}} \qquad (\mathrm{III})$$

gesetzt, wo τ eine unbestimmt bleibende Zeitkonstante ist. Nach Ihren Ausführungen würde man dafür, wenn man Ihre Betrachtung ohne weiteres übertragen könnte,

$$T = \frac{\tau'}{\sqrt{\frac{U}{U_m}}} \cdot e^{\frac{U}{U_m}} \qquad (\mathrm{III}')$$

zu setzen haben. Aber der Mechanismus ist doch recht verschieden; in Ihrem Beispiel spielt die kinetische Energie des Teilchens keine Rolle, sondern ~~die~~ nur die elastische Kraft und die Dämpfung; in ~~bei~~ meinem Beispiel dagegen steht ~~die~~ beider Schwingung, ~~also~~ die kinetische Energie neben der potentiellen Energie der elastischen Kraft im Vordergrund und die Schwingungsdämpfung kommt erst in zweiter Linie.

Ich wäre Ihnen sehr dankbar, wenn Sie mir über die Punkte I bis III Ihre Ansicht mitteilen könnten, insbesondere wenn Sie mir die richtige Formel für die Wiederkehrzeit angeben könnten. Dabei möchte ich Sie allerdings nicht damit bemühen, erst eine neue Theorie zu machen, sondern ich bitte Sie mir nur mitzuteilen, was Sie mir ohne viel Mühe schreiben können.

Mit den verbindlichsten Grüßen

bin ich Ihr ergebenster

L. Prandtl

Prezydyum c. k. Rady Szkolnej krajowej.

L w ó w, dnia 31. grudnia 1908.

L.170/pr.
R.Szk.kr.

Do
Jaśnie Wielmożnego Pana
Dr. Maryana Smoluchowskiego
p.z. Profesora c. k. Uniwersytetu
we
L w o w i e.

C. k. Rada Szkolna krajowa zamierzając przystąpić do reformy szkoły realnej, prosi Jaśnie Wielmożnego Pana uprzejmie o podanie jej opinii co do pożądanych zmian w jej ustroju i życzeń co do materyału, rozłożenia tegoż i sposobu nauczania nauk przyrodniczych t.j. historyi naturalnej fizyki i chemii.

Ponieważ zaś także Wysoki Sejm uchwałą z 5. listopada 1908 wystosował do Rady Szkolnej krajowej wezwanie do zajęcia się taką reformą szkoły realnej, któraby tej szkole nadała charakter naukowo równorzędny z gimnazyum, przeto Rada Szkolna krajowa wyraża najuprzejmiej nadzieję, że Jaśnie Wielmożny Pan zechce łaskawie przyspieszyć wydanie Swej światłej opinii.-

Za c. k. Namiestnika:

25./II. 14.

TEL. H. 106

WIEN, XIII/8
SCHLOSSBERGGASSE 8.

Dr. Karl Pribram

Sehr geehrter Herr Professor!

Ich habe Ihnen noch für Ihre freundliche Karte bestens zu danken. Die Sache hat sich unterdessen schon aufgeklärt. Ich muss zu meiner Schande gestehen, dass ich Ihre Ausführungen zuerst ganz mißverstanden habe. In Ihrer Rechnung $\sqrt{n \log n}$ ist ja n garnicht die Zahl der wirklich angestellten Beobachtungen, sondern die der elementaren Wegstrecken, die der Beobachtungszeit proportional ist.

Herr Prof. Hasenöhrl hat mir gezeigt, dass

sich meine empirisch gefundene Beziehung $\sqrt{\log n}$ aus der Theorie für den Fall großer n ganz leicht ableiten läßt; es scheinen aber auch bei kleinen n die Abweichungen nicht sehr groß zu werden. Was mir besonders Spass gemacht hat, ist, daß ich diese Beziehung auch bei meinen Beobachtungen der ungeordneten Bewegung lebender Infusorien erhalte.

Ich hoffe nächstens eine kleine Notiz hierüber in die Physik. Z.S. bringen zu können.

Indem ich Ihnen nochmals für Ihr freundliches Interesse bestens

Wien, 2./VI. 14.

Hochverehrter Herr Professor!

Bei der Lektüre Ihres Göttinger Vortrages kam ich auf den Gedanken, die von Ihnen abgeleitete Beziehung zwischen der maximalen Abweichung und der Beobachtungszeitzahl bei der Brownschen Bewegung, nach der diese maximale Abweichung dem Ausdrücke $\sqrt{n \ln n}$ proportional sein soll, an meinen Messungsreihen zu prüfen.

Nun war von vornherein keine Übereinstimmung zu erwarten, da die Beziehung, wie Sie hervorheben, nur für grosse n giltig ist, meine Serien aber nur je 60 Beobachtungen umfassen. Das Resultat, das ich Ihnen im folgenden mitteilen möchte, war für mich aber so überraschend, dass ich gerne Ihre Meinung hören möchte, ob die Sache irgend wie theoretisch interpretierbar ist.

Um Missverständnisse zu vermeiden, gebe ich auf folgender Seite ein Stück einer Zahlenreihe, aus der hervorgeht, wie ich die mittleren maximalen Abweichungen gebildet habe – falls es in Ihrer Untersuchung anders gemeint war.

Die erste vertikale Reihe gibt die von 30 zu 30 sec. beobachteten Verschiebungen einer Bakterienkette in ihrer Längsrichtung. Es wurden dann Paare gebildet – von diesen immer die grössere Verschiebung in die zweite Reihe gesetzt: $n=2$, dann wurden je zwei solche Zahlen zusammengefasst – die grösseren genommen, 3. Reihe, $n=4$ u.s.f. Aus den Vertikalreihen wurden dann die Mittel gebildet.

Für dieses Teilchen erhielte ich so die Reihe:

$n=2$	4	8	16	32
44·7	57	68·7	77·3	85

Das Mass ist ein willkürliches (mm der Zeichnung). Dasselbe habe ich für die Drehungen durchgeführt, $\Delta\alpha$ in Graden.

0					
31	31				
36					
-38	38	38			
-70					
-43	70				
-22					
-11	22	70	70		
-11					
-20	20				
44					
-23	44	44			
-22					
15	22				
-57					
50	57	57	57	70	
-80					
54	80				
-50					
44	50	80			
-85					
-41	85				
-27					
-10	27	85	85		
-9					
-84	84				
-30					
-28	30	84			
-43					
-27	43				
-42					
0	42	43	84	85	85
39					
38	39				
	etc.				
Mittel	44·7	57	68·7	77·3	85

Auf der beiliegenden Zeichnung habe ich in Fig 1 zunächst eine solche Reihe für die Drehungen eines Teilchens von der Länge $1{,}08 \cdot 10^{-3}$ cm als Function von $\sqrt{n \log_{10} n}$ eingetragen: ⊙. Es ergibt sich eine stark gekrümmte Kurve, was weiter nichts auffallendes ist, da ja diese Beziehung nur für große n gelten soll, die hier aber gerade nur kleine Zahlen sind.

Ich habe nun versuchsweise dieselbe Reihe in Fig 2 als Funktion von $\sqrt{\log_{10} n}$ eingetragen, und war überrascht zu sehen, daß die Punkte sich jetzt gut in einer Geraden anordnen. Dasselbe sehen Sie für die Drehungen dreier anderer Teilchen, und in Fig 3 für die Längs- und Querverschiebungen zweier Teilchen durchgeführt, mit dem gleichen Resultat. Weitere Serien habe ich noch nicht geprüft.

Ich kann dies kaum mehr als ein Zufallsresultat betrachten, und meine Frage geht nun dahin, ob man theoretisch etwas über die maximalen Abweichungen bei kleinem n aussagen kann, bezw. ob die lineare Beziehung, die übrigens vielleicht geradezu als Proportionalität zu deuten wäre, zwischen der max. Abweichung und $\sqrt{\log n}$ sich theoretisch ableiten läßt.

Ich wäre Ihnen für eine diesbezügliche Äußerung sehr verbunden. Verzeihen Sie diese Belästigung; aber ich denke, die Frage könnte Sie vielleicht interessieren.

In vorzüglicher Hochachtung

Ihr aufrichtig ergebener

Dr Karl Przibram

Wien XIII./8.

Schlossberggasse 8.

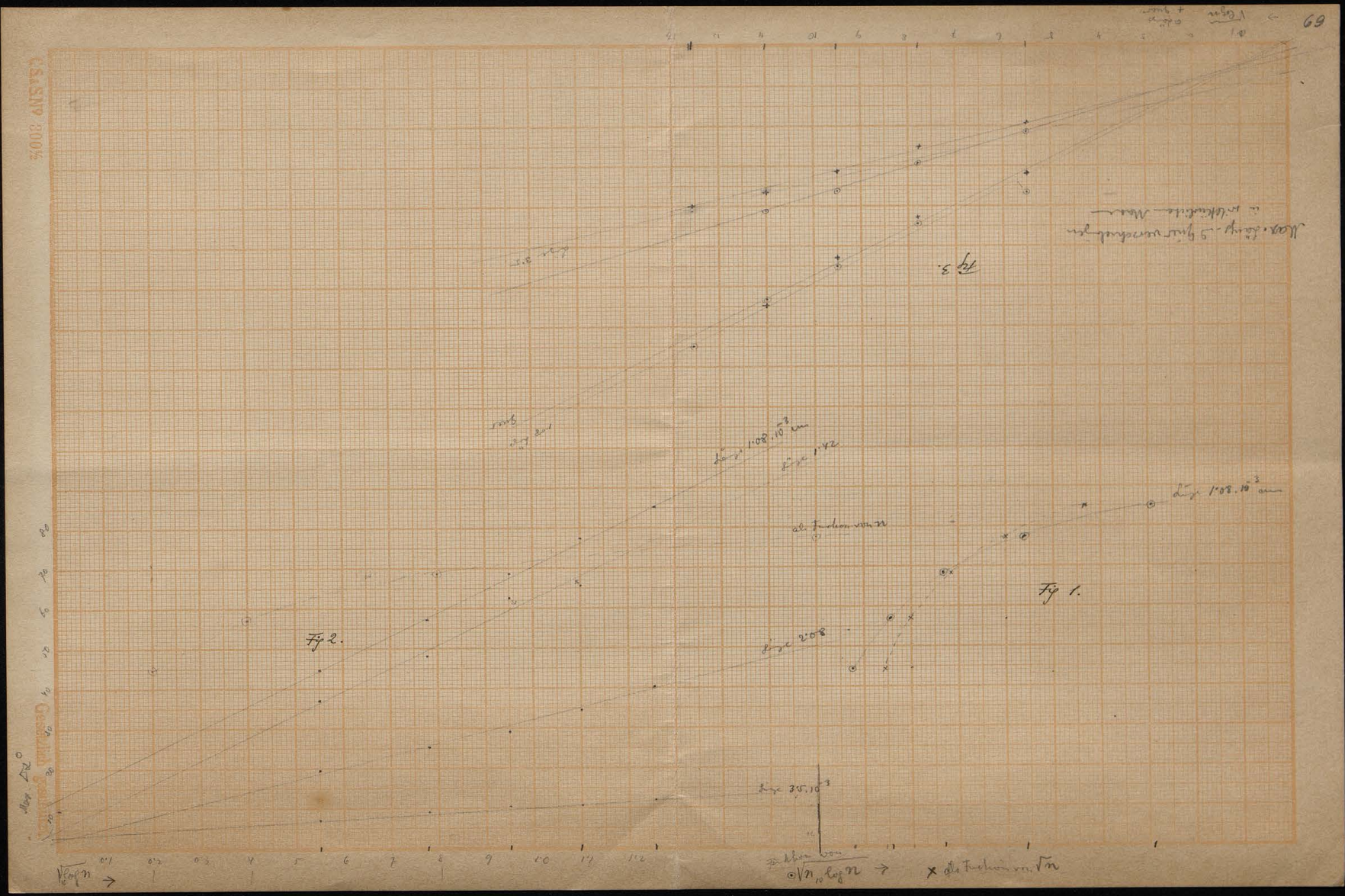
Fig 1.
Fig 2.
Fig 3.
Log. Länge in millimeter
Log. Länge in millimeter
Log. Länge in millimeter
Länge 1.08.10^-3 mm
Länge 1.42
Länge 2.08
Länge 3.5.10^-3
als Funktion von n
als Funktion von √n
√n log n
log n

9/3 WIEN 72
-2 VI 14-6
4a

Herrn Professor M. von Smoluchowski

Physikalisches Institut

der Universität

27

Kraków

R WIEN 72 1267 P.B. 9/3

Rekommandiert!

Absender: Dr. Karl Pribram
Wien XIII./8. Schlossberggasse 8.

Czwartek 28/III 900

Szanowny i Łaskawy
Panie Kolego

Wysyłamy w Łowicie o Pawłej nominacyi poprawnie z gratulacyą i serdecznemi życzeniami. Już mam się lepiej, ale nie wiem jeszcze, czy w letnim sezonie będę mógł zawsze znowu wyjechać.

Z poważaniem
i serdecznem pozdrowieniem

Józef Wrzyszcz

Kochany Panie Kalay! Jutro 72
niestychanie. Dostałem pociąg
bilet na wyjazdem na wieś.
Czekają już tam na mnie Koma,
hedrzi i – syn –
Z serdecznem pozdrowieniem
i wszystkimi speh Pani

[1904]

REKTOR UNIW. PROF. JÓZEF PUZYNA

Lwów, ul. Pańska Nr. 18

73

Wiktoryny d. m.

Dr. Prof.

Marjan Smoluchowski

Ul. Supińskiego N. 24

1904/5

1911

74

Prof. Józef Puzyna

ul. Kampiana Nr. 15.

Z powodu zgonu ś. p. Ojca
zarządu Kasowniczem
Kolejowym najgłębsze
współczucie.

Łaskawy Panie Kolego!

Spostrzegłem wczoraj, że integralne z którego Pan ustąpił Stanowisk do referatu o Rajewskim u mnie nie ma. Po odebraniu papieru, ten od Pana zabrałem je do domu i wczoraj dopiero wyjąłem. Po wyjściu Pana spostrzegłem się, że tego integralnego nie ma. Drogą Turkowie przesłuchani mogą zeznać pod przysięgą, czy był on u Pana Kolegi nie

Łaskawe wyrazy uczuć

Wierzba

Heidelberg im November 1904.

Zu meinem siebzigsten Geburtstage sind mir von nah und fern freundlichste Glückwünsche in mannigfaltigster Form zugegangen. Bei der überaus grossen Zahl ist es mir unmöglich, jedem Einzelnen zu antworten und muss ich mich darauf beschränken, hiermit Allen herzlich und innig zu danken.

Georg Quincke.

Szanowny Panie!

List bez zmiany wiadomościami
zdeptem i powstem.
Serdecznie pozdrawia

Marzyna Pawłowska.

Absender:
Nadawca:
Посилаючий:

Korrespondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Переписний листок.

An
Do
До

Jo Wielmożny Pan M. Smolnickowski
Asesor Wydziału Stanowego
Lwów.

in
w
в

Gołębia 2. II p.

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

Dubrany 8. VII 907. 78

Panie Dziekanie!

Uważam za potrzebne zawiadomić Pana Dziekana, że chętnie zamienię katedrę w Dubranach na katedrę Uniwersytetu we Lwowie, co nie tylko dla mnie zaszczytem by było, lecz otworzyłoby mi szersze pole pracy naukowej. Uczynić to mogę jednak pod warunkami dwoma: po pierwsze, gdy przez zamianę nie stracę (właśnie) możności dalszej pracy naukowej; po wtóre gdy nie poniosę uszczerbku materyalnego.

Co do pierwszego, to mógłbym posiadać pewność, że Ministerstwo zgodzi się na takie przynajmniej wyposażenie zakładu uniwersyteckiego, jakie kraj daje instytutowi memu w Dubranach. Otwarty przed 2 miesiącami zakład botaniczno-biologiczny Uniwersytetu, posiada obecnie 600 koron dotacyi rocznej; instytut botaniczny w Dubranach ma dotacyi stałej rocznie 1600 koron, mimo szczupłego

zakresu działania. Na założenie wspomnianego zakładu uniwersyteckiego przeznaczył rząd 3000 Koron dotacyi nadzwyczajnej płatnej w trzech rocznych ratach, z czego odrębnem rozporządzeniem Kazano kupić umeblowanie. Trzeba pamiętać, że na powstałe Instytuta otrzymałem punkt oparcia. W Dublanach staraniem poprzedników i licznemi dotacyami nadzwyczajnemi już na me życie, istnieje pracownia, w której pracować naukowo można dwa miesiące, we Lwowie natomiast o możności pracy bezmiernej dla mnie, bez oparcia się o środki dublańskie w instytucie, którego nie ma, nie ma mowy. Aby stworzyć ~~na~~ zaś możliwą pracownię potrzeba miejsca — przypuszczam, że gmach będzie wybudowany, — kawałek gruntu na doświadczenia koło pracowni, a nadto

jeszcze za warunek objęcia Katedry stawiać muszę:

a) Rocznej dotacyi zwyczajnej przynajmniej jak w Dublanach r. z. 1000 Koron

b). Jednorazowej dotacyi na kupno mikroskopów, mikrotomów, aparatów fizyjologicznych, pokaz. metra, sztiwa 3000 Koron

c). Jednorazowej dotacyi za założenie biblioteki, ki pracownicy i tablic wykładowych 8000 Koron.

Co do drugiego, to pobory moje pensyjne w Dublanach wynoszą obecnie 6520 Koron rocznie, nadto mieszkanie i ogród, których ekwiwalent krowski obliczyć trudno.

Łączę wyrazy głębokiego poważania i szacunku

Dr M. Rajchman

Lwów Sobota.

Szanowny Panie Działeczu!

Bardzo proszę o pozwolenie zwrotu z referatem co do posłuchu, pieniędzy do Soboty tygodnia przyszłego! Zjazd!

W ns. 1. Zjazdowego niemiała nowa wzmianki o referacie Vanzhi- o przeniesieniu domu Michalskiego. – Nie chcę tego komentować bliżej, ale sądzę, że obecnie wybrnięcie najlepsze będzie następujące:

Do gospodarzy Sekcyi. t. j. Wiśniowskiego z poprawieniem ~~tel~~ dydaktycznej, geologicznej – Niedziałkowskiego, zwłaszcza Kadyi i Nurbacz–, Wiśniowskiego Ciechańskiego –

trzebaby wypisać listy tej treści, że by zawiadomili i w poniedziałek i we Wtorek pana Sekretarza, ustnie, a także przesłanie na dwóch tablicach wywiesiwszy, że we Wtorek, o godz. 4 popołudniu odbędzie się w sali VII. Mickiewicza 4. Wspólne posiedzenie Sekcyi, poświęcone st. 2 punktów porządku Zjazdowi pana prof. Tow. przyrod. Jeniseja Kopernika. Są

1. Sprawozdanie „w sprawie domu im. Mickiewicza, sta ~~dla~~ ~~Kasztanie~~ popularyzacji nauk przyrodn.

2. Referat „w sprawie ochrony zabytków przyrodniczych w Kraju.

Serdecznie pozdrawia

Tadeusz Rautenberg.

Jaśnie Wielmożny
Panie Dziedzicu!

Posłam II kwartetę artykułu
Tu Jegosza z prośbą
o przejrzenie jej jak
najwyklejsze (szczegól-
nie wypełnienie miejsc
zostawionych, odnoszą-
cych się do stronic,
których w I kwartecie
nie mógł Jegosza wypełnić.

Kochaną przejmowaną
prosę jak najprędzej
mi przysłać do
mnie, jeśli możebne
<u>w niedzielę</u> jeszcze
bym ją mógł w po-
niedziałek wam
po wrobieniu we
wizyt oddać dwa
kwiaty.

Serdeczne Pani
podziękowanie i
wyrazy najgłębszej czci
oddaje sługa
Manitius

83

DR. MARYAN RACIBORSKI

PROFESOR UNIWERS. JAGIELLOŃSKIEGO, DYREKTOR OGRODU BOTANICZNEGO W KRAKOWIE, CZŁONEK TOW. NAUKOWEGO W WARSZAWIE, TOW. PRZYJACIÓŁ NAUK W WILNIE, PRZEWODNICZĄCY TOW. PRZYRODNIKÓW POLSKICH W KRAKOWIE, PRZEW. UNIWERSYTETU LUDOWEGO W KRAKOWIE.

REDAKCJA
„SŁOWA POLSKIEGO"
LWÓW, ZIMOROWICZA, 11—15.
Adres dla telegr.: Słowo Polskie, Lwów.
Telefon nr. 541.

Lwów, 30/XI 1911

Wielmożny Panie Profesorze!

Z powodu wzmianki w naszem piśmie o wystawie polskich artykułów w Cambridge zwracają się do nas niektóre krajowe zakłady o informacje co do p. J. Knaster w Cambridge, który ze swej strony w korespondencji powołuje się na znajomość z Wasznem Profesorem. Bylibyśmy bardzo wdzięczni, gdyby Wasz zechciał podać nam, czy rzetelnie p. Knaster zasługuje na zaufanie. Między innemi chodzi o to, że jeden z krajowych warsztatów przemysłowych ma wstępować czy można na powierzyć

obaj kontrolny kolekcyj wzorów
dziękuję z góry za informacyj
i przepraszam za trud
kolidujący

Z poważaniem

Z. Raczkowski

Do W. Pana Dziekana

Nie mogę przybyć dzisiaj na posiedzenie, mam zaszczyt podać do wiadomości Waszej Dziekana, iż odwołuję posiedzenie frakcyjne z cyrkułu chemików p. ~~[illegible]~~ Rudko, który nawet stolik w lokalu zatrzymany nie odebrał, a tém samém zadanie zgoła cyrkułu wykonywać w ich imię i nie wykonywać.

K. Radziszewski

Zgłaszam Dziekanowi wykład dwugodzinny w Lokal konstytucyjnym (publice) w wtorki i soboty od 4 do 5 wg. pł.

O ciągach aromatycznych

Klub Architekta Verbindungen

K. Radziszewski

87

PROFESOR RADZISZEWSKI

przyjmuje wszystkie zamówienia o tendencyi przyjaciół kościoła i ordynacyi kościelnej.

LWÓW, 22/IV. 907

DŁUGOSZA 6.

Celem omówienia programu Domu Ludowego im. M. Michalskiego, mam zaszczyt zaprosić Szan. Pana na konferencyę, która się odbędzie dnia 12 lipca b. r. (w piątek) o godz. 6. m. 30 popoł. w sali wykładowej Instytutu chemicznego przy ul. Długosza l. 6.

Z wysokiem poważaniem
Bz. Radziszewski.

Absender:
Nadawca:
Посилаючий:

Korrespondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Переписний листок.

An / Do / До: Wielmożny Pan

Dr Prof. Smoliczowski m.

in / w / в: Lwów.

ul. Długosza 8. (Instyt. fizyczny)

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

89

Datum des Poststempels.

Sehr geehrter Herr!

Den Empfang Ihrer soeben eingetroffenen gefälligen ~~Anfrage Antwort Zuschrift Mitteilung~~ Sendung ~~vom~~ ..... beehre ich mich Ihnen mit verbindlichem Danke hiermit anzuzeigen.

Hochachtungsvoll und ergebenst

Die Redaktion des
Archivs der Mathematik und Physik.

Professor Dr. Lampe
Berlin W. 15
Fasanenstr. 82.

4:1200

Drucksache.

An

Herrn Professor Dr. M. Smoluchowski

in Lemberg

Wohnung Długna 8
(Strasse und Hausnummer)

30

Berlin, Datum des Poststempels.

Sehr geehrter Herr!

Den Empfang Ihrer soeben eingetroffenen gefälligen Sendung vom ..... beehre ich mich Ihnen mit verbindlichem Danke hiermit anzuzeigen.

Hochachtungsvoll und ergebenst

Die Redaktion des
Jahrbuchs über die Fortschritte der Mathematik.

E. Lampe
Berlin W. 35, ~~Kurfürstenstrasse 39~~.
Fasanenstr. 82

Drucksache.

Herrn Professor Dr. Smoluchowski

an der Universität

in Lemberg

Długosza 8

Szanowny Panie Kolego!

91

Biblioteka Instytutu geograficznego posiada najbogatszy, jaki istnieje zbiór rozpraw geograficznych, geofizycznych i astronomicznych, głównie z daru autorów przechodzących. Prosi Pana Kolegę o wzbogacenie tego zbioru cennymi pracami, a między innemi prosi o atmosferę ziemi i planet. A gdyby się i jaka inna praca zdarzyła, inny autorów, sekr. Ob. astron. Tow., prosi o nas pamiętać. A. Rehman

Correspondenz-Karte
Karta korespondencyjna
Карта кореспонденційна.

An
Do
До

Wielmożny Pan
Prof. Dr Smolichowski
Lwów
Uniwersytet

in
w
в

Adresse
Wiadomość na adres
Вказівка на адрес

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

Lwów, d. 7/III 1907

Wielmożny Pani

Dziękuję!

Ponieważ boleję się, aby dłuższe odkładanie sprawy p. Rudnickiego nie narażało nas na zarzut niechęci do Rusinów, proszę o zwołanie w tym tygodniu komisyi, której zatatrzymanie tej sprawy powierzono. Ponieważ mojemu

boli i dziwo chodzić mi
mogą, byłoby mi bar-
zo przyjemnie, gdyby
ulewanie mogło się od-
być w gabinecie geogra-
ficznym, obok naszej
dali zaj. studanej.

Z uprzedzeniem
znakomitego poważa-
nie

A. Rehmen

3/V 1907

94

Wielmożny Panie,
Dziękuję!

Proszę umieścić tę skargę na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Wydz. fil. mój wniosek „o zamianowanie Dra Romera act. nadzwyczajnym profesorem Geografii na naszym

Uniwersytecki.

Z upewnieniem
uczucia i poważa-
nia

A. Rehman

" SCIENTIA ,, (RIVISTA DI SCIENZA)
Organo internazionale di sintesi scientifica - Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of Scientific Synthesis - Internationale Zeitschrift für wissenschaftliche Synthese

Éditeurs: NICOLA ZANICHELLI, Bologna - FÉLIX ALCAN, Paris - W. ENGELMANN, Leipzig - WILLIAMS AND NORGATE, London.

LA DIREZIONE.
Via Aurelio Saffi, 11.

Milano, 15/4/912

Mon adresse privée : Via Paleocapa 3

Monsieur,

Je me permets de vous envoyer ci-inclus le programme de notre revue et la liste des articles déjà publiés et de vous expédier à part en hommage le 2me N.o de cette année paru le 1er Mars. Programme, liste des articles parus et numéro vous diront mieux que je ne pourrais le faire moi même quel est le but que se propose notre entreprise scientifique et de quelle façon elle a su jusqu'à présent maintenir ses promesses. Ils me permettront donc d'entrer directement dans le sujet de cette lettre.

Lequel est, comme vous l'aurez déjà compris, de vous prier instamment de vouloir nous faire vous aussi le grand plaisir et le grand honneur de collaborer à notre revue traitant quelque sujet de physique d'ordre tout à fait général et de haute importance pour la philosophie de la science. Par exemple les sujets :

"La théorie des gas"; ou: "Les développements les plus récents de la théorie cinétique des gas";
"Mouvement Brownien et atomistique";
"Les dimentions des molécules et des atomes";
"Le théorème de l'équipartion de l'énergie et ses applications principales";
"Les théories nouvelles sur l'« atomicité » de l'énergie (les théories sur les « quanta » d'énergie)";
Etc. Etc.;

ceux-ci, ou d'autres sujets encore que naturellement vous pouvez choisir à votre gré pourvu qu'ils soient d'un pa

reil degré de généralité et d'importance, ne sauraient-ils vous pousser à reprendre, résumer et défendre encore une fois quelques unes de vos théories qui vous sont plus chères, en les exposant d'une façon qui soit accessible à tous les savants en général, même à ceux qui ne sont pas des physiciens ?

{Les conditions de "Scientia" sont 5 francs pour chaque page d'imprimé plus 100 extraits gratuits ; les articles paraissent dans le texte original (allemand ou anglais ou français ou italien) et en même temps dans leur traduction française ; les 100 extraits gratuits peuvent être tous dans le texte original ou bien en partie dans le texte original et en partie dans la traduction française, à volonté de l'auteur ; on préfère les articles brefs de 14 à 16 pages d'imprimé ; les écrits doivent être naturellement tout à fait inédits.}

De la liste des articles parus que je vous envoie ci-inclose vous verrez, Monsieur, que si nous avons réussi à développer notre programme de synthétisation de la science avec cette ampleur et cette hauteur que le but visé exigeait nous le devons à l'aide puissante qu'ont bien voulu nous donner, par leur collaboration précieuse, les autorités scientifiques les plus éminentes de toute l'Europe et de l'Amérique. Nous vous prions instamment de vouloir vous aussi porter votre contribution à cette œuvre de haute coopération scientifique. Nous vous en serons tous vraiment et vivement reconnaissants.

En vous priant d'un mot aimable de réponse (à mon adresse privée : Milan - Via Paleocapa 3) je tiens en attendant à vous exprimer, Monsieur, mes sentiments de la plus sincère et plus haute considération

Votre
Eugenio Rignano

à M. Smoluchowski
Lemberg

98

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Éditeurs: NICOLA ZANICHELLI, Bologna - FÉLIX ALCAN, Paris - W. ENGELMANN, Leipzig - WILLIAMS AND NORGATE, London

Direction et rédaction: **Via Aurelio Saffi, 11 - Milano**

TIP. NAZIONALE - MILANO

Abs.: Eugenio Rignano
Milano - Via Paleocapa 3

MILANO PARTENZA 15.4.7.22.

Herrn Prof. Dr. M. Smoluchowski

~~Universität~~

Długosza 25

Lemberg

(Galizien - Österreich)

(Austria)

Robylnice
dvůr
Sezemice

pošta Widlice Osy

SCIENTIA „ (RIVISTA DI SCIENZA)

Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Milan - Via Paleocapa 3
30/4/912

Monsieur,

Je vous prie vivement de m'excuser si je viens de nouveau vous déranger mais je vous serai très obligé si vous voudrez être si aimable de donner un mot de réponse à ma lettre du 15/4/912 dans laquelle je vous priais instamment de vouloir nous faire vous aussi le grand honneur et le grand plaisir de collaborer à notre revue traitant quelque sujet de physique ou de physico-chimie d'ordre tout à fait général et de haute importance pour la philosophie de la science. Même si votre silence signifie que vous ne pouvez pas pour le moment satisfaire à notre désir je vous prie également de vouloir me dire au moins si et quand à peu près puis-je espérer de recevoir votre article.

Je vous serai vraiment reconnaissant d'une si grande amabilité de votre part d'un mot aimable de réponse.

Je tiens en attendant à vous renouveler, Monsieur, l'expression de mes sentiments de la plus sincère et plus haute considération.

Votre Eugenio Rignano

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Int. Zeitschr. f. wissensch. Synthese

Paraissant tous les deux mois

Direction et Rédaction
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:
NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:
Italie L. **25.**
Un. Postale **30** frs. - Mk. **24** - **24** sh.

CARTOLINA POSTALE

POSTE ITALIANE 10 CENTESIMI 10

Abt.: Eugenio Rignano
Milano - Via Palleocapa 3.

Prof. Dr. M. Smoluchowski

~~Universität~~

Lemberg
(Galizien - Austria)

Rugano 25

SCIENTIA „ (RIVISTA DI SCIENZA)

Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Milan - Via Paleocapa 3

9/5/912

Cher Monsieur,

Je vous remercie bien vivement de votre si aimable lettre du 4 courant et vous suis très obligé d'accepter mon invitation à collaborer à notre revue. Le sujet que vous avez choisi "Anzahl und Größe der Moleküle und Atome" ne pourrait pas être plus intéressant ni plus adapté à la nature de notre revue et traité par vous constituera sans doute un des plus grands attraits pour notre public. Nous vous en sommes donc, cher Monsieur, vraiment et vivement reconnaissants. Quant à la langue du texte, non seulement elle peut être l'allemande, mais nous préférons cette langue aux autres car en ce moment ce sont les articles allemands qui nous font un peu défaut. J'espère donc bien vivement de recevoir votre ms. à la fin de Juin. Naturellement il sera très agréé aussi en Octobre mais plus tôt vous nous l'enverrez plus nous ferez plaisir.

Je tiens en attendant, cher Monsieur, à vous renouveler l'expression de mes sentiments de la plus haute considération. Votre Eugenio Rignano

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Int. Zeitschr. f. wissensch. Synthese

Paraissant tous les deux mois

Direction et Rédaction
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:
NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:
Italie L. 25.
Un. Postale 30 frs. - Mk. 24 - 24 sh.

CARTOLINA POSTALE

Abs.: Eugenio Rignano
Milano - Via Paleocapa 3

Herrn Prof. Maryan Smoluchowski
Dlugotsza 8
Lemberg
(Galizien - Austria)

En vous renouvelant l'expression de mes plus sincères et plus vifs sentiments de reconnaissance pour l'honneur que vous avez bien voulu nous faire je vous prie en attendant, cher Monsieur, d'a[illegible] agréer mes salutations les plus distinguées et les plus cordiales.

Votre Eugenio Rignano

101

SCIENTIA „ (RIVISTA DI SCIENZA)

Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Milan - Via Paleocapa 3

4/7/912

Cher Monsieur,

Je viens de recevoir, avec la poste recommandée de ce matin, le ms. de votre article que vous m'annonciez dans votre lettre du 29 Juin que j'ai reçue hier. Je me suis empressé à lire votre étude et j'ai lue avec le plus vif et le plus grand intérêt. Vous n'auriez pu traiter, cher Monsieur, ce sujet si fondamental de la physique d'une façon plus suggestive et plus adaptée à la nature de notre revue. Je vous en suis donc vraiment et vivement reconnaissant et j'espère de tout mon coeur que votre magistrale étude ne sera que le premier d'une suite d'articles sur les autres questions fondamentales actuelles de la physique. — Je vais faire envoyer immédiatement votre écrit à Paris pour la traduction française du supplément et à peine elle sera achevée on vous l'enverra naturellement à corriger. Vous voudrez seulement nous excuser, cher Monsieur, si à cause de la quantité des écrits à publier et à cause des proportions que nous devons garder entre les diverses sciences ainsi qu'entre les diverses langues du texte nous nous verrons obligés de vous faire attendre un peu. Entendu pour les 25 extraits français et 75 allemands.

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Int. Zeitschr. f. wissensch. Synthese

Paraissant tous les deux mois

Direction et Rédaction
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:
NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:
Italie L. **25.**
Un. Postale **30** frs. - Mk. **24** - **24** sh.

CARTOLINA POSTALE

Mes.: Eugenio Rignano
Milano Via Paleocapa 3

Herrn Prof. Dr. Maryan Smoluchowski
Dlugosza 8
Lemberg
(Galizien - Austria)

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Organo internazionale di sintesi scientifica — Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of Scientific Synthesis — Internationale Zeitschrift für wissenschaftliche Synthese

Éditeurs: NICOLA ZANICHELLI, Bologna - FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig - WILLIAMS AND NORGATE, London.

LA DIREZIONE

Milano, ...
Via Aurelio Saffi, 11

Milan - Via Paleocapa 3
17/6/914

Cher Monsieur,

Vous nous avez déjà fait l'honneur de collaborer à notre revue mais c'est justement cela que nous a fait et nous fait désirer encore davantage de pouvoir avoir de nouveau l'honneur et le grand plaisir de publier d'autres études dues à votre plume illustre. Et nous voulons espérer que vous pourrez et voudrez profiter des prochaines vacances d'été pour accueillir et satisfaire notre prière. Les sujets d'ordre tout à fait général et de haute importance ne manqueraient certes pas. Par exemple, les suivants:

"L'interprétation atomistique-cinétique des principes de la thermodynamique";
"Le principe de l'entropie considéré comme une loi statistique de probabilité";
"L'atomisation de l'énergie";
Etc. Etc.;

Ceux-ci ou d'autres sujets encore que naturellement vous êtes tout à fait libre de choisir à votre pré pourvu qu'ils

soient d'un pareil degré de généralité et d'importance ne sauraient-ils vous tenter et vous pousser à reprendre et résumer pour nous quelques unes des idées qui vous sont plus chères ? Et comme il se traiterait justement de résumer des questions qui ont déjà constitué l'objet dans le passé de vos recherches et de vos méditations ne serait-ce pas un travail tout à fait adapté à faire pendant les vacances ?

J'espère donc, cher Monsieur, que vous pourrez me laisser espérer pour bientôt un tel votre article et je vous serai très obligé d'un mot aimable de réponse (ici à Milan - Via Palecapa 3).

Je vous prie en attendant, cher Monsieur, d'agréer encore une fois l'expression de mes sentiments de la plus sincère et plus haute considération.

Votre

Eugenio Rignano

{Je me permets de vous rappeler que les conditions de "Scientia" sont 5 francs pour chaque page d'imprimé plus 100 exemplaires gratuits ; les articles paraissent dans leur texte original et en même temps dans leur traduction française ; ils doivent se tenir de règle dans les limites de 14 à 16 pages d'imprimé et être accessibles à tous les savants en général (donc, point de formules !) ; il faut naturellement qu'ils soient tout à fait inédits.}

à Mr. M. Smoluchowski
Lemberg

104

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Levico, 3/7/904

Cher Monsieur,

Je vous prie vivement d'avoir la bonté de m'excuser si je viens de nouveau vous déranger mais bien que la poste me soit regulièrement renvoyée ici de Milan je n'ai pas encore reçu votre réponse à ma lettre du 17 Juin dans laquelle je vous priais instamment de vouloir bien nous renouveler l'honneur d'une votre collaboration traitant quelque autre sujet de physique d'ordre tout à fait général, par exemple sur l'interpétation atomistique-cinétique des principes de la thermodynamique, sur l'entropie, sur les quanta, etc. Même si votre silence signifie que vous ne pouvez pas pour le moment satisfaire notre demande je vous prie également et bien vivement, cher Monsieur, de vouloir me dire au moins si et quand à peu près puis-je espérer que vous voudrez renouveler votre collaboration si désirée. (Prière d'adresser à Milan - Via Paleocapa 3).

Je vous serai vraiment reconnaissant, cher Monsieur, d'une si exquise amabilité de votre part d'un mot seulement de réponse.

Avec l'expression de mes sentiments les plus cordiaux. Votre Eugenio Rignano

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Internat. Zeitschrift für wissenschaft. Synthese

Paraissant tous les deux mois

DIRECTION ET RÉDACTION:
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:
NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:
Italie L. **25.**
Union Postale **30** frs. - Mk. **24.** - sh. **24.**

CARTOLINA POSTALE

M. : Eugenio Rignano
Milano - Via Paleocapa 3

-3.VII.14

Herrn Prof. Dr. M. Smoluchowski
~~Długosza 25~~ Krakow
Universitätsgasse
Lemberg
(Galizien)

105

"SCIENTIA" (RIVISTA DI SCIENZA)

Direzione e Redazione
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Levico, 14/7/914

Cher Monsieur,

je viens de recevoir ici, faite suivre de Milan, votre très aimable lettre du 9 courant à laquelle je m'empresse à répondre pour vous en remercier bien vivement. Je vous suis très obligé de l'article que vous me laissez espérer pour l'automne prochain ou, au plus tard, avant la fin de l'année. Tous les quatre titres que vous m'indiquez sont également très adaptés; je préférerais peut-être le premier (Die kinetische Auffassung der Grundlage der Thermodynamik), mais vous pouvez très bien choisir l'un ou l'autre des autres si vous le préférez. Quant à la langue il est mieux que vous me l'envoyez en allemand (si possible, écrit à la machine et en double copie). Je vous renouvelle en attendant, cher Monsieur, mes plus vifs remerciments et mes salutations les plus cordiales. Votre Eugenio Rignano

"SCIENTIA„ (RIVISTA DI SCIENZA)

Revue internationale de synthèse scientifique
International Review of scientific synthesis
Internat. Zeitschrift für wissenschaft. Synthese

Paraissant tous les deux mois

DIRECTION ET RÉDACTION:
Milano - Via Aurelio Saffi, 11

Éditeurs:
NICOLA ZANICHELLI, Bologna
FÉLIX ALCAN, Paris
W. ENGELMANN, Leipzig
WILLIAMS AND NORGATE, London

Prix de l'abonnement:
Italie L. **25.**
Union Postale **30** frs. - Mk. **24.** - sh. **24.**

CARTOLINA POSTALE

Att.: Eugenio Rignano
Milano - Via Palermo 3

Herrn Prof. Dr. M. Smoluchowski
Golebia 13
Krakau

POLSKIE
TOWARZYSTWO PRZYRODNIKÓW
IM. KOPERNIKA.

Lwów dnia 15. V 1899

Wielmożny Panie!

Ponieważ w ostatniej chwili otrzymałem wiadomość od Wrzesna o wstąpieniu W. Pana do Towarzystwa Przyrodników I. Kop. przeto tą drogą śmielam się W. Panu donieść, że dnia 18. bm. tj. we wtorek odbędzie się posiedzenie naukowe Towarzystwa, na które mam zaszczyt uprzejmie W. Pana zaprosić.

Zostaję z wysokiem poważaniem.

Sekretarz:

Wincenty Tomeczko

Posiedzenie odbędzie się w Instyt. Chem. Ul. Długosza o godz. 6 tej wiecz.

1.

Porządek dzienny:

1. Dr. J. Siemiradzki przedstawia tą Monografię amanitów z rodzaju Vaginatae.
2. Dr. Stella-Sawicki: Objawy intoligencyi u roślin.
3. Sprawy komunikacyjne.

POST CARD

UNION POSTALE UNIVERSELLE

FOR CORRESPONDENCE.

Published by C. Fiene, Kowloon — Hongkong.

Victoria, Hongkong
23. X. 1910

Stała ilustracja uszkodzona
w czasie tyfonu - który tutaj
ów trzymał się z 3 dniem
ile z podróżnicami
do Szczecin. P.P. Wiśniewscy

FOR ADDRESS

Austria v. Sibiria

WP. Prof. M. Smoluchowski

Lwów

Długosza 8

TREE UNROOTED BY TYPHOON NEAR CHINESE HOUSE

108

C. k. Uniwersytet we Lwowie
INSTYTUT GEOGRAFICZNY

Lwów, dnia 28. VI 1911

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Od kilku dni generał starosta, że poprzednio zapomniałem o mej do Pana prośbie i interwencji – po wykładzie natychmiast muszę być znowu u Adwokata – i tam obiecam się że po 9tej godzinie jestem już wolny Pana.
Tą tedy drogą przedkładam moje bole, proszę o informacyę i godny nacisk. Zatem ofiaruję opiekę wdzięczność przyrzekam.
Podałem do Ministerium przez fakultet
1) o nadzwyczajną dotację celem sporządzenia map – których nie ma ani śladu, ani rysunku ani ciemnych, starych, mentów topograficznych i uzupełnienie pod. stronnej biblioteki 4000 Kor.
2) podwyższenie dotacji z 600 na 1200 K.
tj. tyle co ~~[illegible]~~ Graz i Praga razem, mniej niż niemiecka

3) ~~pro~~ stypendyat na rok na 600 kor.
póki się nie wykształci siła nauczycielska.
Proszę wnioskującej o informacye, jak to
rzecz stoi z budżetem – o ewentualne
propozycje dodaję do odsyłanych
życzenia powodzenia i szczęśl. dnia.
a zlecam z całym szacunkiem

Ludwik Piwis

Lomne

Droga Maryanie!

Zapewne pisałaś do Ciebie już Patek, że widziała i kremi-
łaś, że żadne komplikacje go już nie niepokoją, byle
się tylko wydobyć. Przypominam tedy tylko, że
w stosunku, w którym Mieu O. miałyby coś robić,
proszę Ciek. by go poinformować listownie - a gdy
Ojcu nie w pełnem stosunku uwiadomić, to jakgdyby
się odnosić do Albinowskiego.

Serdecznie

Twój

Eugenia Torney

15/X


KAISERLICHE-KÖNIGLICHE-ÖSTERREICHISCHE-POST
1908
FRANZ JOSEPH I
5 HELLER
3 HELLER
Lemberg
Krakow
Uniwersytet
Ul. Studencka 2

Inf. E. Romer Lwów
Długa 25

111

POCZTÓWKA.

Kochany Marjanie!
Pałek na wszystko się gdzie
Nawet i na wszystko, co
ma dosyć. Wreszcie L. wszystko
jest wdzięczne się nie wielkie.
Tylko byłaby dobrze być wszy-
scznie z zawiadomieniem
komendy L. dowiedzieć o tem
i mnie, bym powiedział wszy-
scy w siedzibie, a z wpisaniem
i wszystkich aktu do siedziba,
zawiadomił Cyrul. który o
to prosił, by mógł mieć dopiero
Nawet i dla O. Lisiak
serd. a Pani pozdrawia wszy

Ger. Prof. M. Smoluchowski

Kraków

Ul. Studencka

Nakładem Związku Okręgowego T. S. L. we Lwowie. — Naśladownictwo zastrzeżone.

112

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI
W KRAKOWIE.

9. VII. 901

N° 736.

Szanowny Panie,

Referent bardzo chwaliti pańską pracę i dostarczy ją wkrótce do druku ale mamy mało rysunki do tekstu. Niech pan Gałecki zechce mię je przysłać. Jest obecnie Akademii bo u nas zaczynają się ferje i za kilka dni skład. wyjeżdżamy ferje.

Łączę wiele Pani

Karłowicz

Lwów 8/11 1905.

Wielmożny Panie Profesorze!

Będąc uczniem Wnego Pana Profesora ośmielam się prosić o rady i wskazówki co do kierunku pracy fizycznej. Jestem obecnie na IV r. fil., pracowałem nad fizyką gorliwie, i złożyłem wszystkie kolokwia. Teraz mając dosyć czasu czytuję artykuły z: „Rozprawy Akad. Umiejęt.", „Wiedeńskie" i „Philosophical Magazine". Szczególniej interesują mię artykuły o promieniach katodowych, jonach, elektronach, falach elektrycznych i prądach zmiennych, i tu właśnie pro-

zilbym Wnego Pana Profesora o wskazówki, co by mi polecił, chodzi mi bowiem o poznanie i zebranie materyału, z którego w odpowiednim czasie mogłbym otrzymać pracę kandydacką.

Kreślę się z głębokim szacunkiem

Rozwadowski
st. fil.

Adres: Teofil Rozwadowski
st. fil.
Lwów.
(Uniwersytet).

Mardi soir. 114

Cher Monsieur

En attendant les billets que je vous ai promis pour une séance de la Chambre des Députés - et que je me ferai un plaisir de vous apporter un de ces soirs en venant présenter mes respects à vos Parents - Vous trouverez ci-inclus deux billets d'entrée pour le Palais de Glace - aux Champs Elysées. Ces billets d'invitation sont valables jusqu'au Samedi 29 février - dans l'après-midi. — C'est une curiosité - il faut y aller vers 5 heures,

Car c'est à ce moment qu'il y a – généralement
Un grand nombre de patineurs et patineuses. –
On patine sur vraie glace – et le promenoir
des spectateurs est chauffé – on n'est pas obligé
de prendre des consommations – ni de laisser
rien au vestiaire – On se promène avec la
canne et le chapeau sur la tête.

Je vous serre cordialement la main

F. Rozycki

Physikalisch-chemisches Centralblatt
Physico-chemical Review — Revue physico-chimique
Redaction: Dr. M. Rudolphi-Darmstadt, Technische Hochschule

115

26/XII, 1903.

Sehr geehrter Herr Professor!

Für die freundl. Übersendung des Separatabzuges danke ich verbindlichst. Für ein etwa 1–1½ Seiten umfassendes Autoreferat in französischer oder deutscher Sprache würde ich Ihnen sehr dankbar sein. Anbei eine Drucksache.

In vorzüglicher Hochachtung

Dr. Rudolphi.

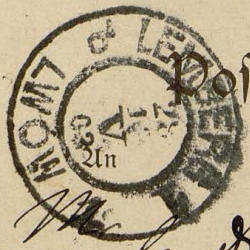

Postkarte

Mr le Dr. M. Smoluchowski,
Professeur à l'Université

in Lemberg

Wohnung (Straße u. Hausnummer) Université Chapro 24

9/X 99.

Szanowny Kolego!

Kolega Witkowski mówił mi, że namawiał Pana do uczestniczenia w pracach zjazdu. (21–24 Lipca 1900) Ponieważ Komitet zlecił mi zorganizowanie sekcyi matematyczno fizycznej, więc, jeżeli Pan zamierza brać czynny udział w pracach zjazdu to proszę mię łaskawie o tem jak najprędzej uwiadomić i przesłać tytuł odczytu.

Pożądanem jest aby referaty o wdzięcznych dobrych specyalnych pracach pozostawić początkującym, a obierać dla odczytów ogólniejsze tematy n. p. referaty o stanie nauki w pew=

nym dziale – fizyki i t. p.
ogólniejsze tematy.
Takie odczyty mogą być trochę
dłuższe (około 3 kwadranów) —
Streszczenia odczytów do protokó-
łów należy nadsyłać jak najwcześ=
niej na 2 miesiące przed zjaz=
dem, ale stylem prosty jak najprę=
dzej. Zresztą dogodniej jest wcześ
nie obrać temat, bo są niekiedy zau
ze że nikt nie wpadnie
Adres mój Biskupia 8 w Kra
kowie
Przepraszam że nie mając przyjem
ności znać Go osobiście pozwoliłem
sobie pisać Do, ale uczyniłem
to dla dobra zjazdu. Liczę na
drzeję, że ten wzgląd wytłóma

czy mię w oczach Szanownego
Kolegi

Pozostaję z najgłębszym
szacunkiem
Sługa
M Rudzki

118

28/V 1900

Szanowny Kolego!

Upmejmie upraszam o nadesłanie mi w jak najkrótszym czasie krótkiego streszczenia odczytu Szanownego Kolegi przeznaczonego na Zjazd przyrodników, bo mamy już teraz przygotowywać materyały do dziennika Zjazdu.

Pozostaję z najgłębszym szacunkiem

Wasze M. P. Rudzki

Kraków
Biskupia 8

Correspondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Карта кореспонденційна.

KRAKAU 28/5 6 98 KRAKÓW

LEMBERG 29/5 V 00 LWÓW

Nur für die Wiedergabe der Adresse
Wyłącznie na adres
Використовується тільки для адреси

Wielmożny Pan
Profesor dr. Smoluchowski
Profesor Uniwersytetu
in we в Lwowie
Zakład fizyczny ul. Długosza 8

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

119

Szanowny Kolego Dr!

Przypominam Szanownemu Koledze że potrzeba nam krótkiego streszczenia odczytu Szanownego Kolegi do „Dziennika Zjazdu". Proszę o jaknajrychlejsze nadesłanie krótkiego streszczenia.

Pozostaję z najgłębszym szacunkiem

Sługa M Rudzki

Kraków
Biskupia 8

23/VI 1900

Correspondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Карта кореспонденційна.

An / Do / До

Wielmożny Pan Profesor Dr. Smolchowski profesor Uniwersytetu

in / we / в Lwowie

Uniwersytet Zakład fizyczny

Für Inhalt keine Verantwortung. Nie odpowiada za treść. Відповідно на адреса.

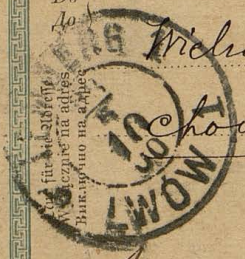

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

120

1 Lipca

Szanowny Panie Kolego!

Zdaniem odpowiedniem (nam t.j. członkom Komitetu) aby na referaty o specyalnych pracach poświęcać niemniej jak po 20 minut, ale na referaty ogólniejszej treści jak referat Szanownego Kolegi przeznaczamy podwójny czas t.j. 40 minut albo znaczną godzinę wykładową, taką jaką pozostaje po odjęciu akademickiego kwadransa. Wyjeżdżam za parę dni na tydzień, gdyby Szanowny Kolega jeszcze co potrzebował proszę się zwrócić do Dr. Klechniego

Pozostaję z najgł. szacunkiem

Sługa

M. Rudzki

Correspondenz-Karte.
Karta korespondencyjna.
Карта кореспонденційна.

An
Do
До

Wielmożny Pan Dr. Smoluchowski
Profesor Uniwersytetu
in
we
в
Lwowie
Zakładzie fizycznym Uniwersyteckim
ul. Długosza

Nur die Adresse
Wyłącznie na adres
Виключно на адрес

(Deutsch-Poln.-Ruth.)

121

Kopernika 25
Obserwatorjum

17 Czerwca
1903 r.

Szanowny Kolego!

Czy Szanowny Kolega nie mógł mi przysłać odbitkę swojej rozprawy „Recherches sur une loi de Clausius au point de vue d'une théorie générale de la radiation" J. de Phys. 1896 r." nasza biblioteka bowiem posiada Journ. de Physique tylko od 1898 r.

Przesyłam Szanownemu Koledze wyrazy czci i przyjaźni

Stefan
M. P. Rudzki

Szanowny Kolego!

Jeżeli będę mógł, to postaram się przynieść jaki referat na zjazd, ale nie liczcie na mnie napewno, bo zbywa mi na czasie na przygotowanie referatu. Obserwatorjum zabiera mi dużo czasu a więcej jeszcze pewna wędrówka, którą mam na warsztacie a z którą muszę się spieszyć.

Przepraszam, że występuję z nieproszoną radą, ale może ta rada przyda się Kolesie jako gospodarzowi sekcji matematyczno-fizycznej. Jeżeli Kolega Iwan Rajewski zechce wystąpić z jakim referatem, to wynośdy dokładnie zbadajcie ten referat.

Prof Rajewski temu półtora roku przedstawiał

jakąś wyprawę do Akademii, prezesa bo nikt jej dokładnie nie przejrzał, ale potem się okazało to, że zawiera liczne błędy. — Wkrótce potem przedstawił drugą, tym razem referenci byli ostrożniejsi, przeczytali dokładnie i przekonali się, że jest z gruntu fałszywa i wyprawę odpalili. Teraz niedawno rozsyłał prof. Rajewski trzecią wyprawę o zbieżności szeregów, odbitka z XIV tomu „Prac matem." (Warszawa)

Wedle jednozgodnego twierdzenia naszych matematyków wyprawa ta jest od A do Z fałszywa. Ja jej nie czytałem w całości, bo nie mam na to czasu, ale dwie stronice na str. 2 gg na nierówności tam (na dole) wypisane, aby przekonać się, że prof. Rajewski błądzi w rzeczach elementarnych. Proszę n. p. podstawić: $A_{1m_1} = 10$ $B_{1n_1} = 2$ $c = 3$ a wypadnie wedle prof. Rajewskiego, że:

$8 < 3$

Żona moja dziękuje pani Smoluchowskiej za pamięć i wzajemnie przesyła ukłony. Mamy nadzieję, że w niedługim czasie zobaczymy Państwa, bo na Wielkanoc pojedziemy na Wołyń, a po drodze zabawimy parę dni we Lwowie.

Jaki jest adres prywatny Kolegi: Sapieżyńskiego 8, nieprawdaż?

Ten list adresuję do gabinetu Prywatnego.

Pozostaję z najgłębszym szacunkiem i szczerą przyjaźnią

Sługa M. P. Rudzki

11/I 1904

C. K. OBSERWATORYUM
W KRAKOWIE.

23 Maja 1909

Szanowny i Łaskawy Panie Kolego!

Przeczytałem Jego rozprawę z wielkim interesem: dotyczy ona samego jądra górotwórczej teoryi. O ile wiem nikt dotąd zadania w podobny sposób jak Szanowny Kolega nie ujął. Bajali wprawdzie wielcy geologowie o tem, że zmiany fałdów mają zależeć od własności fałdujących się warstw, że sztywniejsze pokłady nie poddają się fałdowaniu etc... ale żaden z nich matematyki i teoryi sprężystości nie umiał i po za ogólniki wyjść nie mógł.

Wykroczeń przeciwko doktrynom geofizycznym nie spostrzegłem. Radziłbym zmienić tylko dwa krótkie ustępy.

Na str. 2. twierdzenie, że warunki, w których Daubrée wbił swoje doświadczenia, są zupełnie niepodobne do rzeczywistych, jest może nieco za śmiałe. W przyrodzie zdaje się, że głębsze warstwy są silnie a górne mało albo nic nie sfałdowane, jak gdyby górne warstwy tylko służyły za przykrycie głębszym

Kruyfen'ne teorji „charriage'u" Lugeon i Schardt właśnie w ostatnich czasach poczęli skłaniać się ku mniemaniu, że wogóle fałdy wytwarzają się w głębo- powierzchowne warstwy tłacz im tylko na przycisk.— Później sfałdowane warstwy wydostają się na powierzchnię podnosząc na sobie górne. Ta górna pokrywa jest przy podnoszeniu w górę wystawiona na rozmycie i takto niszczeje tak, że pozostają z niej zazwyczaj tylko szczątki.

Druga uwaga dotyczy końca: może dobrze byłoby w końcowem zdaniu na str. 12 zamiast: „wohl auch eine Entstehungsursache" powiedzieć „wohl auch eine der Entstehungsursachen", co nawet pozwoliłem sobie zaznaczyć odwrkiem.

Wyznaję wreszcie, że ustępu na str. 11 zaczynającego się od słów: Haben wir es aber mit einer der unabhängigen . . . . ek . . . . dobrze nie rozumiem.

N.B. Mam nadzieję że Szanowny Kolega zechce przysłać mi swego czasu odbitkę, chciałbym napisać recenzję jego wyprawy do znanego geograficznego czasopisma Petermann's Mittheilungen, których jestem współpracownikiem.

Pozostaję z najgłębszym szacunkiem

sługa

M. P. Rudzki

C. K. OBSERWATORYUM
W KRAKOWIE.

Szanowny i Łaskawy Panie
Kolego!

Bardzo dziękuję za przesłane broszury otoblicie za „van der Waalsa teorję... ...". W tych dniach książka moja „Physik der Erde" wychodzi u Chr. Herm. Tauchnitza w Lipsku. Niestety nie mogę przesłać Koledze egzemplarza, bo otrzymam tylko 6 egzemplarzy, które muszę rozdać pam Kolegom Niemcom, którzy ubłacali z Chr. Herm. Tauchnitzem zaręczyli. Ale niech Szan. Kolega zapisze jej dla bibliotekі uniwersyteckiej — a przekona się Kolega, że jego badaniom poczetne miejsce poświęcam.

19 List. 1910.

Pozostaję z głębokim szacunkiem
Sługa
M. Rudzki

Wielmożny Panie Kolego!

Najmocniej dziękuję za Pańską i życzliwą wiadomość z Cambridge'u. Z głębokim szacunkiem

27/IX 1912 r.

M. Ruduli

Wielmożny Pan
Dr. Maryan Smoluchowski
zw. Professor Uniwersytetu
Zakład fizyczny Uniwersytetu
we Lwowie
ul. Długosza

Nakł. J. Ryś, Zakopane.

127

25

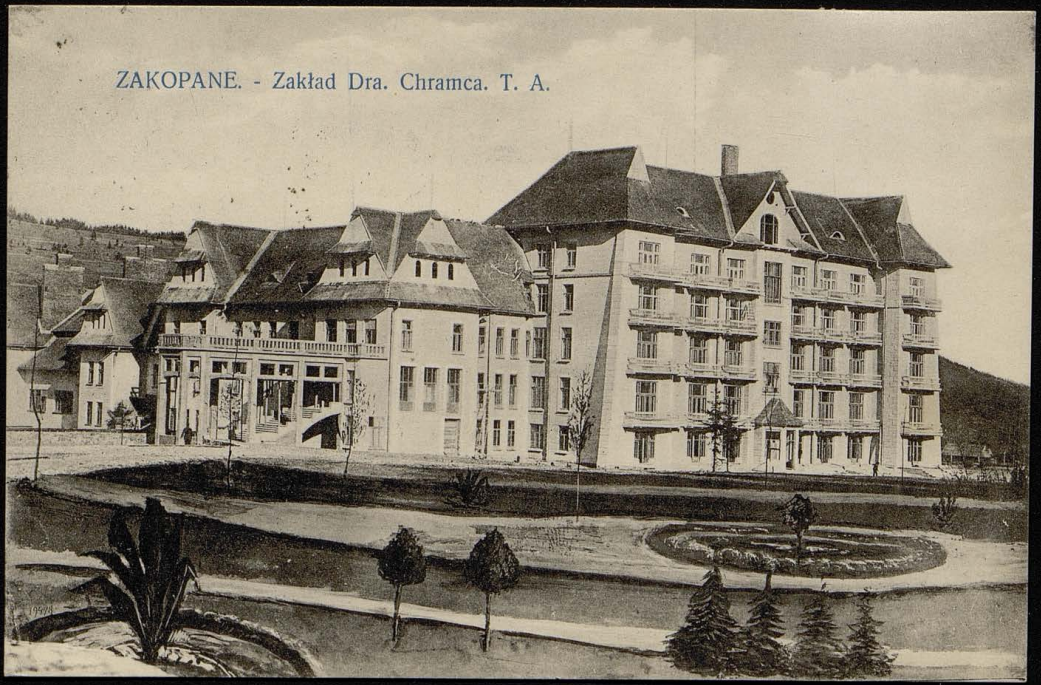
ZAKOPANE. - Zakład Dra. Chramca. T. A.

128

Monachium 29/XI 1911
Theresienstrasse 19
Pension „Amalia"

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze.

List dopiero dziś otrzymałem i serdecznie za niego dziękuję. Zaprawdę jestem w kłopocie co do treści listu, jaki mam wystosować do p. Hadamard, żebym szczerze obowiązany J.W. Panu Profesorowi, gdyby zechciał osobiście zająć się tą sprawą.

Ja już i tak dzięki łaskawej opiece JWPana Profesora otrzymałem stypendyum i przebywam od paru dni w Monachium.

Właśnie przedwczoraj byłem na posiedzeniu w Uniwersytecie, gdzie prof. Sommerfeld zdawał sprawę z przebiegu Konferencyi w Brukseli. Mówił bardzo interesujące rzeczy o quantum energii czyli jak on nazywa virkungsquantum i o nie„

możliwości rozwiązania takiego modelu mechanizmu „by promieniowania, by się nie sprzeciwiał doświadczeniu i hydrodynamicznym pracy Termodynamiki, że wszystkie widoczne w tym kierunku po różnych drogach schodzą się w prawie promieniowania Rayleigha. Powstają nowe hypotezy nierównomiernego rozdziału energii Planck'a a ostatnio (Sommerfeld) sam przedstawił swoje wątpliwości, którymi bardzo ciekawie uzasadnił teorię relatywności. Tę ostatnią chciałbym się zająć, w tym celu byłem u prof. Sommerfelda, który mnie przyjął bardzo serdecznie, dał mi kilka swoich najnowszych prac, polecił inne dzieła i zaprosił na swe kollokwia i naukowe posiedzenia.

Jego niezmiennicze wektory są trochę trudne do przestudyowania ale tyle tam pola do pracy.

Przepraszam za zabranie czasu tem pismidłem i chciałbym prosić o radę, czyby nie było ukazane, różne rzeczy, które tu są aktualne, przestrzeń

o do nas. Jakim takie sprawozdania ośmielić się przesyłać na ręce JWPana Profesora a pewne rzeczy, jakie JWP. Profesor uznały za stosowne, mówiłaby wydrukować w jakiemś czasopiśmie (Kosmos Wszechświat) Proszę o łaskawe odpowiedzi i kreślę się

z głębokim szacunkiem wdzięczny uczeń

Rzebyński

5

Monachium 2 maja 1912 130

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze.

Przedewszystkiem serdecznie dziękuję za wyczerpujący list. Żałuję mocno, że nie było sposobności do przedyskutowania niektórych kwestyj a chciałbym się z pewnych niejasnych punktów wytłumaczyć.

Dziwi się P. Profesor że forma impulsu π ma być lepsza od formy π. Ja także nic złem powiedzieć nie mogę ale wziąłem ten kształt jako takie skrajny i byłem ciekawy co też z tego będzie. Myślę, ~~że~~ nieznaczny kształt będzie czemś pośredniem a chciałem wprowadzić przeciwny fazę, bo jestem tego zdania, że nie wszystkie elektrony zwracają zaciągnięcie, że niektóre odbijają się lub na kształt komet obiegają atom zwrócił, by się oddalić

a wówczas mamy się stać przyczyną jakiegoś zaburzenia o nieograniczonej amplitudzie. Zdawałoby się, że przyjmując kształt podobny do jednej fali dostaniemy wyniki pośrednie między ugięciem śrutu zwykłego a pojedynczego impulsu. Tymczasem ugięcie w modnym przypadku jest słabsze od obu. Tamtych ewentualności i na to chciałem zwrócić uwagę. Gdyż w dotychczasowej polemice sprzeczano się czy obraz szeliny ~~ugi~~ rozszerza się u dołu czy nie. Tymczasem z mego rozważania wynika, że nie ma racji szukać dowodów ugięcia w rozszerzeniu obrazu szeliny, bo to jest znikająco drobne, tylko trzeba szukać maximum, a ugięcie geometryczne oświetlony.

Lecz tu się sprawa mało zaciemnia. Miałem onegdaj w korrekcie pracę p. Sommerfelda, z której wynika, że nie znikająco mała grubość szeliny, prze,

przepuszczaj promienie Röntgena powodują zupełne zamazanie maximów. Dr Koch w pomiarach fotometrycznych takie się nie dopatrzył maximów. Potrzebaby zmienić sporo doświadczeń.

Pracę Haji i Brunda z Akad. Amsterdamskiej 1902 mam u siebie ale Ivem nie rozkładaj impulsu w szereg Fourierowski. Ja jej dziem myślałem ale nie ciem czyby z powodu ograniczonego z obu stron impulsu nie lepiej było zastosować całkę Fourierowską. Byłoby to najwyżej zmienia: nie sprawy.

Co do mej pracy, to poradzę się do Redakcji Prac mat.-przy. i konsultuję z Państwem powodzenia powierzam się na Jw. Profesora.

Jeszcze raz dziękuję za wszystko i kreślę się z prawdziwem szacunkiem

W. Rybczyński.

8/XII 1905.

Szanowny Panie -

Artykuł Pana, umieszczony w Muzeum, a zawierający ocenę książki Fischera „D. Naturvölk. Unter. in Egypt" posłużył Prezydyum, które mieli Pańską książkę tę czytałem już przedtem i uchwałę mi dał przez przyszłym pytać i byłabym Panu bardzo wdzięczna, gdyby zechciał mi na nie udzielić odpowiedzi. - Otóż

przy Royal College of Science zaś słyszałam, że istnieją w South Kensington praktyczne kursa, mające na celu wykwalifikowanie nauczycieli w metodzie „heurystycznej". – Otóż chciałabym wiedzieć, kiedy się kursy zaczynają i jak długo trwają (. nie chodzi mi o kurs wakacyjny, bo wiem, że ten trwa przez lipiec), jaki jest program tego kursu i warunki przyjęcia. Czy dają on jakieś świadectwo. Przepraszam bardzo, że Pana trudzę, ale liczuam i tej dobrej woli.

Łączę Pana zasyłam pozdrowienia

Marya Sadkewiczowa

Sapieżyńska 6a

Por Imperial Colegio de Ingenieros Caminos

Madrid, 18 Noviembre 1 Fuente Hermosa

Muchísimo me interesa la carta de usted
y agradezco sus buenos deseos y
amistosas "felicitaciones" - Creí
oportuno, mientras tanto, dejar en Fuente
Hermosa, y fuera del alcance de
cualquier, una persona de mi
confianza, o bien varios, para que
se los pueda dar, [illegible] Pero
[illegible] o bien [illegible] de
[illegible] Ay, yo no [illegible]
[illegible] tiempo, y [illegible]
[illegible] Muchísimo [illegible]
[illegible] Muchísimo [illegible]
[illegible] Muchísimo [illegible]

Chyrów 21 lutego 1912.

Jaśnie Wielmożny
Panie Profesorze!

Zakończywszy wczoraj szczęśliwie egzamin nauczycielski, chciałem złożyć osobiście J. W. P. Profesorowi moje nazwanie i nie zastawszy Go na uniwersytecie wybrałem się do Jego mieszkania. Być może, żem się wybrał w niewłaściwym czasie, ale znając uprzejmość J. W. P. Profesora przypuszczam, że to tylko skutkiem niesp-

rozumienia, iż mnie do Niego nie dopuszczono. Nie mogąc z powodu wyjazdu ze Lwowa próbować drugi raz stosowniejszej chwili spieszę tą drogą przynajmniej złożyć J. W. P. Profesorowi serdeczną podziękę za pomoc, jakiej mi udzielał w przedegzaminacyjnych pracach i tęszę wyrazy najgłębszego szacunku i poważania

Ks. J Sawicki

Hochgeehrter Herr Dekan!

Ich beehre mich Ihnen mitzuteilen, daß ich mit der vorgeschlagenen Änderung der Vorlesungsstunde vollkommen einverstanden bin.

Mit höflicher Empfehlung

ergebenst

J. Lehrs

Lemberg
11/2 1907.

Hochverehrter Herr Kollege!

Besten Dank für Ihren freundlichen Glückwunsch zu meiner Ernennung, die ich ausschließlich unserer Fakultät danke. Leider bin ich mit meinen polnischen Sprachkenntnissen immer noch stark im Rückstand und ich werde es so bald nicht nachholen können; an gutem Willen fehlt es nicht und so muß ich auch fürderhin auf das

freundliche Entgegenkommen
und die Nachricht der Herren
Kollegen rechnen.

Hochachtungsvollst und ergebenst

J. Schatz

Lemberg
25. X. 11.

Hochgeehrter Herr Kollege!

Nehmen Sie meinen verbindlichsten Dank entgegen für Ihre freundlichen Glückwünsche. Ich bin nun freilich noch Wunsch untergekommen, werde aber stets des freundlichen Verhaltens der Lemberger Kollegen gegen mich eingedenk sein.

Mit den besten Grüßen

Ihr ergebener

J. Schatz

Innsbruck
12.10.12.

W. 8. 2. 03

139

Sehr geehrter Herr Professor!

Da mit dem Druck der „Fortschritte der Physik" am 1. März begonnen werden soll, so erlaube ich mir, Sie bis zu diesem Zeitpunkt um Übersendung von Referaten über alle diejenigen Arbeiten zu bitten, welche i. J. 1902 in polnischer und nicht gleichzeitig in deutscher, englischer, französischer oder italienischer Sprache veröffentlicht sind.

Mit verbindlichem Danke im Voraus

Ihr hochachtungsvoll ergebener

Rot Scheel

Dr. KARL SCHEEL
Berlin-Wilmersdorf
Güntzelstrasse 48

Postkarte

Weltpostverein

Carte postale

Union postale universelle

Herrn Prof. Dr. v. Smoluchowski

Lemberg

Universität

140

W. 16.3.03

Sehr geehrter Herr Professor!

Mit verbindlichem Danke für Ihre Zusendung vom 13. d. M. teile ich Ihnen ergebenst mit, dass ich der Übersendung der Referate für die „Fortschritte" nun jetzt ganz entgegensehe. Der Satz hat ~~[illegible]~~ begonnen, doch habe ich noch die Möglichkeit Manuskripte einzusenden. Hochachtungsvoll ergebenst

Ker Lebel

Postkarte

An

Herrn Professor Dr. M. von Smoluchowski

in Lemberg

(Universität)

Wohnung (Straße und Hausnummer) Sikorska 8

W. 12. 2. 05

141

Sehr geehrter Herr Professor!

Wollen Sie die Güte haben mir Ihre für den Jahrgang 1904 der „Fortschritte der Physik" bestimmten Referate bald, womöglich bis zum 1. März d. J. einzusenden.

Mit verbindlichem Danke im Voraus

Ihr sehr ergebener

Scheel.

PROFESSOR
Dr. KARL SCHEEL
Berlin-Wilmersdorf
Güntzelstrasse 48

Postkarte

An

Herrn Professor Dr. v. Smoluchowski

in Lemberg (Galizien, Österreich)

Universität.

Wohnung
(Straße und Hausnummer)

11 FEB 1906 142

Sehr geehrter Herr Professor!

Die Einlieferung Ihrer Referate für die Fortschritte der Physik über Arbeiten im Jahre 1905 in polnischer Sprache (soweit solche nicht auch in deutscher, englischer, französischer oder italienischer Sprache veröffentlicht sind) erbitte ich bis zum

1. März d. J.

In größter Hochachtung Ihr ergebener

Scheel

PROFESSOR
Dr. KARL SCHEEL
Berlin-Wilmersdorf
Güntzelstrasse 43

Wiedervorlegen Karsch
2/2 906.

Postkarte

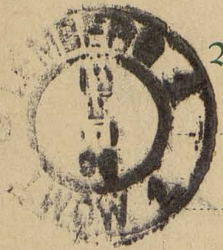

An

Herrn

Professor Dr. von Smolichowski

in Lemberg (Galizien, Österreich)

Universität

Wohnung
(Straße und Hausnummer)

Deutsche Physikalische
Gesellschaft

Berlin-Wilmersdorf
~~Berlin N.W. 7,~~ den 21. Juli 1912
~~Reichstagsufer 7-8~~
Grüntalstr. 43

Hochgeehrter Herr Professor!

Wie alljährlich gedenke ich auch in diesem Jahre die Vorträge der physikalischen Sektion auf der Naturforscherversammlung in den „Verhandlungen der Deutschen Physikalischen Gesellschaft" zum Abdruck zu bringen. Ich bitte Sie darum, mir das Manuskript Ihres Vortrages, welches tunlichst 8 Druckseiten nicht überschreiten möge, möglichst bald, spätestens aber während der Tagung in Karlsruhe freundlichst zur Verfügung zu stellen.

Zugleich erlaube ich mir Ihnen mitzuteilen, daß ich es übernommen habe, in den „Naturwissenschaftlichen Rundschau" zusammenfassend über die physikalischen Sitzungen zu referieren. Auch hierfür wäre mir, um Irrtümer auszuschließen, Unterlagen in Form eines kurzen Manuskripts ohne Figuren erwünscht.

Mit verbindlichem Danke im Voraus und bester Empfehlung

Ihr sehr ergebener

Schaal

Deutsche Physikalische Gesellschaft

Redaktion
der
Fortschritte der Physik
und der
Verhandlungen
der Deutschen Physikalischen Gesellschaft

Prof. Dr. Karl Scheel

Berlin-Dahlem, den 10. März 1914 ~~191~~
Postadresse: Berlin-Lichterfelde 3
Werderstraße 28

Hochverehrter Herr Kollege!

Mit verbindlichem Danke für Ihren Brief vom 8. d. M. teile ich Ihnen ergebenst mit, daß ich Sie am 20. d. M. als Mitglied der Deutschen Physikalischen Gesellschaft vorschlagen werde; Ihre Aufnahme erfolgt dann – wegen der Osterferien – satzungsgemäß erst am 24. April, wovon Sie aber hoffentlich keinen Anstoß nehmen. Irgend welche Formalitäten haben Sie nicht zu erfüllen.

Vielen Dank für Ihre Sonderabzüge. – Mit gleicher Post sende ich Ihnen einen Prospekt der „Sammlung Vieweg". Ich würde es mit besonderer Freude begrüßen, wenn Sie sich zu einem Beitrag für die Sammlung entschließen könnten. Bezüglich der Bedingungen bin ich stets gerne zur Auskunft bereit.

In vorzüglicher Hochachtung und mit besten Grüßen

Ihr sehr ergebener Scheel

145

Postkarte

Herrn Professor M
v. Smoluchowski
Lemberg
Długosza 8
Galizien

Münster i/W. Königstr. 20
Montag den 24. April

Mein lieber Herr Professor!
Hiemit spreche ich
Ihnen auch im Namen
meiner Collegen meinen
tiefsten Dank aus für
die Zusendung Ihrer
Vorträge in Göttingen.
Mit vielen Grüßen
Ihr
Renna

weil es allgemeineres Interesse hat. Wenn ich das Thema bis zum 15 Mai bekomme ist es noch genug

Mit den besten Grüßen

ergebenst

Gerhard Schmidt

24. IV. 1912

Münster i/W
9 Mai 1912

Sehr geehrter Herr Kollege!

Besten Dank für Ihren freundlichen Brief. Auch ich hatte den ersten Titel für den letzten & werde daher diesen drucken lassen. Sehr wahrscheinlich wird der Vortrag am Mittwoch Vormittag zwischen 11–12 stattfinden. Ferner kommt Hilbert, Dorn Nernst, der nur Kurz sprechen will & last but not least Sie

Mit ergebenen Grüs
Gerard Schmidt

Postkarte

Herrn Professor Dr.
von Smolichowski
Lemberg
Długosza 8.

147

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte in Münster i. W.

15.—21. September 1912.

Münster i. W., den 13 April 1912

Sehr geehrter Herr Professor!

Wie Sie vielleicht schon erfahren haben, findet die diesjährige Versammlung Deutscher Naturforscher in Münster 15.-21 Sept. statt. Es ist nun eine gemeinsame Sitzung der Mathematiker und Physiker geplant. Den ersten Vortrag hat Prof Hilbert (Göttingen) über die Grundlagen der Kinetischen Gastheorie und den zweiten Herr Geheimrat Nernst (Berlin) über den Energiegehalt der Gase übernommen. Im Auftrag der Deutschen Physikal. Gesellschaft erlaube ich mir Sie zu bitten, ob Sie nicht auch noch einen Vortrag halten wollen. Da Sie sich so eingehend mit der Kinetischen Gastheorie beschäftigt haben, so würde ein Thema aus Ihrem Arbeitsgebiet sich sehr gut an die Vorhergehenden anschließen. Es sind nur 3 Vorträge für den Vormittag geplant, so dass Sie beinahe unbegrenzte Redezeit haben würden.

Durch eine baldige, womöglich zusagende Antwort würden Sie mich zu grossem Dank verpflichten. Ich bitte mich ungefähr die Redezeit anzugeben, da falls sehr viel Zeit übrig bliebe, ich eventuell noch einen vierten Herrn auffordern würde.

Hochachtungsvoll
ergebenst
Privatdoz. Gerhard Schmidt
Physikal. Institut

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte
in Münster i. W., 15. bis 21. September 1912.

Münster i. W., im März 1912.

Sehr geehrter Herr!

Die unterzeichneten Geschäftsführer und Einführenden geben sich die Ehre, Sie zu der vom 15. bis zum 21. September d. J. in **Münster i. W.** stattfindenden

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte

ergebenst einzuladen.

Für die Versammlung ist folgendes Programm in Aussicht genommen:

Sonntag den 15. September: Begrüßungsabend.

Montag den 16. September vormittags: Erste allgem. Versammlung. Begrüßungsansprachen. Vorträge von
Czerny-Heidelberg: Die nichtoperative Behandlung der Geschwülste.
Becher-Münster: Leben und Seele.

Nachmittags: Abteilungssitzungen.

Abends: Bierabend, dargeboten von der Stadt Münster i. W.

Dienstag den 17. September: Abteilungssitzungen.

Nachmittags: Ausflüge

1. nach dem **Fürstlichen Bade Bentheim** auf Einladung Seiner Durchlaucht des Fürsten zu Bentheim und Steinfurt.
   Besichtigung des Bades und seiner Einrichtungen, sowie des Fürstlichen Schlosses, Tee mit Imbiß, dargeboten von der Fürstlichen Badeverwaltung;
2. nach **Essen** zur Besichtigung der Gußstahlfabrik von Friedr. Krupp. Führung durch die Fabrik und die Arbeiterkolonien, Imbiß, dargeboten von der Firma Friedr. Krupp, bei gutem Wetter im Bootshaus an der Ruhr, bei schlechtem Wetter im Essener Hof;
3. nach **Henrichenburg** zur Besichtigung des Schiffshebewerks; ev. Besichtigung einer Kohlenzeche.

Mittwoch den 18. September vormittags: Naturwissenschaftliche Hauptgruppe: Abteilungssitzungen.
Medizinische Hauptgruppe: Gesamtsitzung. (Thema noch unbestimmt.)

Nachmittags: Naturwissenschaftliche Hauptgruppe: Gesamtsitzung. Vorträge von
v. Wettstein-Wien
Czerny-Straßburg
v. Hannstein-Berlin
Kerp-Berlin
} Die Wissenschaft vom Leben in ihrer Bedeutung für die Kultur der Gegenwart.

Medizinische Hauptgruppe: Abteilungssitzungen.

Abends: Festmahl.

Donnerstag den 19. September vormittags: Geschäftssitzung der Gesellschaft. Gemeinsame Sitzung beider Hauptgruppen. Vorträge von

Correns-Münster: } Vererbung und Bestimmung des Geschlechts.
Goldschmidt-München: }

Straub-Freiburg: Über die Bedeutung der Zellmembran für die Wirkung chemischer Substanzen.

Nachmittags: Abteilungssitzungen. Ausflüge

1. nach **Zeche Radbod,** Bergwerksgesellschaft Trier, zur Besichtigung der Fabrikanlagen und der Arbeiterkolonien;
2. nach **Georgsmarienhütte** zur Besichtigung der Fabrikanlagen. Zwangloses Zusammensein im Kasinogarten.

Freitag den 20. September vormittags: Zweite allgemeine Versammlung. Vorträge von

Nernst-Berlin: Zur neueren Entwicklung der Thermodynamik.
Sarasin-Basel: Über den gegenwärtigen Stand des Weltnaturschutzes.
Küttner-Breslau: Moderne Kriegschirurgie.

Nachmittags: Ausflüge:

1. nach **Essen** (zweiter Ausflug, wie am Dienstag);
2. nach **Hagen** zur Besichtigung der Akkumulatorenfabrik und des Museums.

Samstag den 21. September: Tagesausflüge

1. nach **Bad Oeynhausen** auf Einladung der Königlichen Badeverwaltung. Besichtigung des Bades und seiner Einrichtungen, Festessen, dargeboten von der Königlichen Badeverwaltung, Konzert und Illumination.
2. nach **Detmold** und dem Hermannsdenkmal.

Teilnehmer an der Versammlung kann jeder werden, der sich für Naturwissenschaften oder Medizin interessiert. Für die Teilnehmerkarte sind 20 M. zu entrichten, wovon aber für die Mitglieder der Gesellschaft der Jahresbeitrag in Abzug gebracht wird. Außerdem werden Damenkarten zum Preise von 6 M. ausgegeben. Die Damen der Teilnehmer können gegen Vorzeigung ihrer Karte an den allgemeinen Versammlungen, an allen Festlichkeiten und an den Ausflügen teilnehmen. Während der Abteilungssitzungen wird ein Damenausschuß für die Unterhaltung der Damen der Teilnehmer Sorge tragen. Es sind in Aussicht genommen: ein Tee, dargeboten von den Damen des Damenausschusses, Führungen und Besichtigungen in Münster, kunsthistorische und andere Vorträge, Ausflug nach Soest.

Wir bitten Sie, falls Sie die Absicht haben, an der Versammlung teilzunehmen, dies der Geschäftsführung unter Angabe der Abteilung, der Sie beitreten werden, auf der anliegenden Karte baldigst bekannt zu geben (unverbindlich). In diesem Falle wird Ihnen im Juni das ausführliche Programm zugesandt werden.

Da dieses schon eine vollständige Zusammenstellung der Verhandlungsgegenstände enthalten soll, bitten wir Vorträge und Demonstrationen bis zum **15. Mai** bei einem der mitunterzeichneten Einführenden der betreffenden Abteilung anmelden zu wollen.

Besonders willkommen sind Vorträge über solche Gegenstände, die sich zur Verhandlung in gemeinsamen Sitzungen mehrerer verwandter Abteilungen eignen.

Gleichzeitig mit der Versammlung soll eine Ausstellung naturwissenschaftlicher und medizinisch-chirurgischer Gegenstände, sowie chemisch-pharmazeutischer Präparate und naturwissenschaftlicher Lehrmittel stattfinden. Anmeldungen dazu nimmt Herr Professor Dr. **Kassner,** Münster i. W., Nordstraße 39 entgegen.

Um weiteste Verbreitung dieser Einladung in Interessentenkreisen wird ergebenst gebeten. Weitere Karten zur Anmeldung stehen jederzeit zur Verfügung.

Die Geschäftsführer:

Professor Dr. **R. Rosemann**
Münster i. W., Raesfeldstraße 26.

Professor Dr. **K. Busz**
Münster i. W., Heerdestraße 16.

Die Einführenden:

Für die Abteilung:

1. Mathematik:
Geh. Reg.-Rat Professor Dr. **Killing,** Gartenstraße 6.
Professor Dr. **von Lilienthal,** Rudolfstraße 16.

2. Astronomie und Geodäsie:
Professor Dr. **Plassmann,** Nordstraße 47.

3. Physik:
Professor Dr. **G. Schmidt,** Goebenstraße 7.

4. Angewandte Mathematik und Physik, einschl. Instrumentenkunde, Ingenieurwesen und Elektrotechnik:
Reg.- und Gewerbeschulrat **Brettschneider,** Südstraße 110.
Stadtbaurat **Tormin,** Albersloherweg 31.

5. Chemie und Elektrochemie:
Geh. Reg.-Rat Professor Dr. **Salkowski,** Johannisstraße 7, Chemisches Institut.

6. Angewandte Chemie und Nahrungsmitteluntersuchung:
Geh. Reg.-Rat Professor Dr. **König,** Südstraße 70.
Dr. **Kopp,** Südstr. 27.

7. Agrikulturchemie und landw. Versuchswesen:
Professor Dr. **Bömer,** Südstr. 74.
Dr. **Spieckermann,** Plöniesstr. 5.

8. Pharmazie und Pharmakognosie:
Professor Dr. **Kassner,** Nordstraße 39.
Apothekenbesitzer **Nettesheim,** Rothenburg 50.

9. Geophysik, Meteorologie und Erdmagnetismus:
Dr. **Mintrop,** Leiter der Erdbeben-, erdmagnetischen und Wetterwarte in Bochum.

10. Geographie, Hydrographie und Kartographie:
Professor Dr. **Meinardus,** Heerdestraße 28.

11. Mineralogie, Geologie und Paläontologie:
Professor Dr. **Busz,** Heerdestraße 16.

12. Botanik:
Professor Dr. **Correns,** Gertrudenstraße 33.

13. Zoologie und Entomologie:
Professor Dr. **Stempell,** Gertrudenstraße 31.

14. Anthropologie, Ethnologie und Prähistorie:
Dr. **Reeker,** Kampstraße 11.

15. Mathem. und naturwissenschaftlicher Unterricht:
Professor Dr. **Hovestadt,** Hochstraße 7.
Professor Dr. **Püning,** Kr. Timpen 51.

16. Geschichte der Naturwissenschaft und der Medizin:
Provinzialschulrat Professor Dr. **Schickhelm,** Gereonstraße.

17. Anatomie, Histologie und Embryologie:
Professor Dr. **Ballowitz,** Neubrückenstraße 21.

18. Physiologie, Physiolog. Chemie u. Pharmakologie:
Professor Dr. **Rosemann,** Raesfeldstraße 26.

Für die Abteilung:

19. Allg. Pathologie und patholog. Anatomie:
Geh. Med.-Rat Prof. Dr. **Lubarsch,** Düsseldorf.
Prof. Dr. **Schridde,** Dortmund.

20. Innere Medizin, Balneologie und Hydrotherapie:
Professor Dr. **Arneth,** Piusallee 13.
Dr. **Birrenbach,** Clemensstraße 40.

21. Chirurgie:
Dr. **Westhoff,** Bahnhofstraße 10.
Dr. **Becher,** Hüfferstraße 30.
Stabsarzt Professor Dr. **Rammstedt,** Am Kreuztor 8.
Geh. San.-Rat Dr. **Schölling,** Clemensstraße 41.

22. Geburtshülfe und Gynaekologie:
Dr. **Gördes,** Engelstraße 8.
Dr. **Greve,** Verspoel 10.
Dr. **Weingarten,** Klosterstraße 91.

23. Kinderheilkunde:
San.-Rat Dr. **Roberg,** Warendorferstraße 13.
Dr. **Schulte,** Bahnhofstraße 8.

24. Psychiatrie und Neurologie:
Geh. Med.-Rat Dr. **Gerlach,** Heerdestraße 13.
Direktor Dr. **Kleffner,** Provinzialheilanstalt.
Dr. **Többen,** Ludgeristraße 72.

25. Augenheilkunde:
San.-Rat Dr. **Plange,** Friedrichstraße 2.
Dr. **Davids,** Salzstraße 52.
Dr. **Recken,** Brockhoffstrasse 9.
Dr. **Wieschebrink,** Fürstenbergstraße 12.

26. Hals- und Nasenheilkunde:
Dr. **Bockemöhle,** Achtermannstraße 8.
Dr. **Kuhlmann,** Bahnhofstraße 6.

27. Ohrenheilkunde:
Dr. **Buss,** Herwarthstraße 5.

28. Dermatologie und Syphilidologie:
Dr. **Doyé,** Achtermannstraße 11.
Dr. **Tecklenborg,** Ludgeristraße 112.

29. Zahnheilkunde:
Dozent Zahnarzt **Apffelstaedt,** Ludgeristraße 77/78.

30. Militärsanitätswesen:
Generalarzt Dr. **Brandt,** Martinistraße 3a.
Generaloberarzt Dr. **Hoenow,** Melchersstraße 5.

31. Gerichtliche Medizin und soziale Medizin:
Reg.- und Geh. Med.-Rat Dr. **Krummacher,** Langenstraße 14.
Geh. Med.-Rat Dr. **Brümmer,** Schützenstr. 12.
Med.-Rat Dr. **Schlautmann,** Ludgeriplatz 2.

32. Hygiene, Tropenhygiene und Bakteriologie:
Stabsarzt Dr. **Noetel,** Kinderhauserstraße 5.
Kreisarzt Dr. **Besserer,** Brockhoffstraße 12.
Stadtarzt Dr. **Kreke,** Wolbeckerstraße 5.

33. Veterinärmedizin: Ober-Korpsstabsveterinär **Feldtmann,** Raesfeldstraße 13.
Schlachthofdirektor **Ullrich,** Schlachthausstrasse 1.

LOUIS ESPAGNE, MÜNSTER W.

150

Nachtrag.

Am **Montag,** den **16. September** wird noch sprechen:

Graf Arco-Berlin:

Über drahtlose Telegraphie.

(Mit Demonstrationen.)

84. Versammlung Deutscher Naturforscher und Ärzte in Münster i. W. 1912.

LEMBERG 17.IV.12 XI LWOW

Herrn Professor Dr.

M. von Smoluchowski

Lwów

~~Krakau~~

Długosza 28

Österreich

Universität

~~Galizien~~ ~~Polen~~ 1.12

Schmidt

152

84. Versammlung
Deutscher Naturforscher
und Ärzte.

Münster, den 24 Juli 1912

Herrn Professor Dr. M. von Smolenchowski
Lemberg

Die uns gesandten Mk. 26.— haben wir auftraggemäß wie folgt verwendet:

für eine Teilnehmerkarte . . Mk. 20
~~mit~~ / ohne Festmahl

für Damenkarten . . . . . Mk. —
mit / ohne Festmahl

für den Bezug der Verhandlungen . . . . . Mk. 6

Mk. 26

und gestatten uns Ihnen einliegend diese Karten, Teilnehmerkarte No. 68 und Damenkarten No. — zur gefl. Bedienung zu überreichen.

Hochachtungsvoll!

Westfälischer Bankverein Münster
Filiale der Essener Credit-Anstalt Act.-Ges.

Sehr geehrter Herr Kollege

Besten Dank für Ihre freundlichen Wünsche, die mir auf das herzlichste erwidern. Wir denken noch gerne an die mit Ihnen hier verlebte Zeit zurück; ich hoffe dass uns die Zukunft ein Wiedersehen bringt. Ob ich nach Wien fahre, ist aber ungewiss. Mit herzlichen Grüßen Ihr ergebener Gerhard Schmidt u.

Dora Schmidt

154

Herrn Professor

von Smoluchowski

Lemberg

Universität

ALT-MÜNSTER I. W., KIRCHHERRNGASSE

LEHRKANZEL FÜR GEOLOGIE
UND LAGERSTÄTTENLEHRE
DER K. K. MONTANISTISCHEN
HOCHSCHULE, LEOBEN.

154a

Leoben, 4.3.1913.

Hochwohlgeboren Herrn Professor
Marian Smoluchowski.

Lemberg.

Sehr geehrter Herr Professor !

Mit Untersuchungen über die Theorie der Gebirgsbildung beschäftigt habe ich das Bedürfnis Ihre Arbeit "Über ein gewisses Stabilitätsproblem der Elastizitätstheorie und dessen Beziehung zur Gebirgsbildung" zu studieren. Da mir aber der Krakauer Anzeiger nicht zugänglich ist, erlaube ich mir die Bitte, Herr Professor mögen meine Studien durch Übersendung eines Separatabdrucks gütigst unterstützen.

Mit hochachtungsvollem Glück auf!

L. Walter Schmidt
Assistent.

LEHRKANZEL FÜR GEOLOGIE
UND LAGERSTÄTTENLEHRE
DER K.K. MONTANISTISCHEN
HOCHSCHULE LEOBEN

Leoben, 4.1.1916.

Hochgeehrten Herrn Professor
Matthias Smoluchowski.

Lemberg.

Sehr geehrter Herr Professor!

Mit Unterstützungen über die Theorie der Gebirgsbildung beschäftigt habe ich das Bedürfnis Ihre Arbeit "Über ein gewisses Stabilitätsproblem der Mechanik" und dessen Beziehung zur Gebirgsbildung zu studieren. Da mir aber der Krakauer Anzeiger nicht zugänglich ist, erlaube ich mir die Bitte, Herr Professor wegen meine Studien durch Zusendung einer Separatabdruck gütigst unterstützen zu.

Mit hochachtungsvollen Grüßen!

Wien 12 Septbr 03.

Sehr geehrter Herr Professor!

Die heutige Wiener Zeitung bringt Ihre Ernennung zum ordent. Professor der theoretischen Physik an der Universität in Lemberg! –
Vor 5 Jahren waren die Herren des physikalischen Institutes in Wien, der Herr Prof. Exner an der Spitze, so liebenswürdig mir zum 7ten Mai, meinem 80sten Geburtstage ihr Gruppenbild zu verehren und mir dadurch eine stolze Freude zu bereiten.
Heute finde ich Gelegenheit, Ihnen, Herr Professor, der auch auf dem Bilde ist, Revange zu geben und Ihnen zu Ihrer Ernennung meinen herzlichen Glückwunsch zu senden.
Seit 2 Jahren an einer Darmmuttherung schwer erkrankt, ans Zimmer gefesselt, stehe ich nur in schriftlichem Verkehr mit den Herren des Institutes, aber in der cordialsten Weise und empfange viele Be-

Beweise aufrichtiger Theilnamen
Es war mir ein Bedürfniss Ihnen,
einem der auf meinem Bilde portrai-
tirten Männer, aus einer für mich
glücklicheren Zeit, meinen Glückwuns-
und meine Hochachtung auszudrücken.

Herm. Schorss.

10. X. 1910.

156

Lieber Freund!

Zu dem schweren Verluste, den Du erlitten hast und von dem ich erst heute Kenntnis erhielt, spreche ich Dir mein herzlichstes Beileid aus.

In alter Freundschaft

Dein /.

Dr. Egon Ritter von Schweidler

a. o. Professor an der Universität Wien

Innsbruck,
7. VII. 1911.

Lieber Freund!

Für Deine lieben Glück-
wünsche danke ich Dir
herzlichst; ich bin in der Tat
mit meinem neuen Standort
sehr zufrieden, auch mit dem
Institute und den dienstlichen
Verhältnissen. Ich hoffe auch,
Dich einmal hier begrüssen zu
können, wenn es Dich einmal
wieder zu den Tiroler Bergen zieht.

Mit herzlichem Gruss
Dein Schwd.

Verlag: Rob. Warger, Innsbruck. Nr. 162

15833

157

Herrn Professor

Dr. Marian R. v. Smoluchowski

Lemberg

Physikal. Institut
der Universität.


INNSBRUCK — Mühlau, Hungerburgbahn u. Mariabrunn

158

Iowa State Teachers College
H. H. SEERLEY, President.
CEDAR FALLS, IOWA.

September 28, 1912.

Professor M. Smolan Smoluchonski, Phd. LLD.,
The University, Lemberg, Austria.

My Dear Sir:

In accordance with a request received from Rev. Albert Loughridge, now at Folkstone, England, I am pleased to send you copies of our last catalog and circular, program of recitations, and summerterm bulletin, also an illustrated booklet giving views of the bildings and grounds.

Yours respectfully,

H. H. Seerley
President.

HB

159 ?

FROM THE NATIONAL PHYSICAL LABORATORY,
BUSHY HOUSE,
TEDDINGTON, MIDDLESEX,

TELEGRAMS: —
"PHYSICS, TEDDINGTON."

Jan. 15th 1906.

Dear Sir

The Director desires me to say that he will be glad to arrange for you to see the Laboratory tomorrow, Tuesday, about 2.30 p.m. would be the most convenient time. He regrets that he himself has an engagement which may prevent him from seeing you.

Yours faithfully F. E. Selby

M. S. Smoluchowski Esq
77 Guildford Street
Russell Square
W.C.

Steinfeld, am 2. Juli 1896.

Verehrter Herr Doctor!

In meiner höchsten Noth, und ich kann mich recht gegen Verzweiflung, versuche ich es noch, mich an Sie mit einer Bitte zu wenden. Wenn ich nicht hier noch Rettung aus meiner Bedrängniß finde, bin ich nächste Woche „Rennier" was so viel sagen will, als ein verlorener Mensch. Herr Doctor! Sie waren stets freundlich und gütig mit mir, obwohl ich es wenig genug verdient habe; nun möchte ich Sie bitten, wie wenn es ihnen möglich wäre, ein kleines Darlehen zu gewähren, damit ich

wa
vel
fi
fol
Ih
wa
Ve
wa
ich
zu

mich doch wenigstens diese übrigen 3 Monate als Vorgesetzten halten kann. Da ich bereits eine feste Stellung in einem Bankgeschäft zugesagt erhalten habe, würde es mir als erste Aufgabe gelten Ihnen die Anleihe pünktlich den restlichen 7 fl 60 kr, wenn auch in Raten, zurückzuerstatten. Herr Doktor, ich glaube bestimmt, daß sie ihre Güte bereuen werden. Um meinen Eltern Kummer will ich mich nicht mehr; die Erklärung bitte ich, mir zu erlassen. Es grüßt Sie hochachtungsvoll

Ihr dankbarer Schuldner

Emil Stolz

3. Bergzeichn.

162

Dr. H. Siedentopf

Jena, 11. Dez. 06.
Kaiser-Wilhelmstr. 7.

Herrn Prof. M. v. Smoluchowski,
Lemberg.

Sehr geehrter Herr Professor!

Mit großem Interesse las ich im letzten Heft der Annalen der Physik Ihre Arbeit über Brown'sche Molekularbewegung. Da ich mich eingehenden experimentellen Untersuchungen hierüber mit Hilfe meiner neuen ultramikroskopischen Methoden beschäftigt bin und Ihren Theorie durchaus vollkommen beipflichte, wäre ich für Übersendung eines Separatums sehr dankbar. Ein bemerkenswerte experim. Untersuchung finden Sie auch von The Svedberg im letzten Heft der Zeitschrift für Elektrochemie. Vielleicht haben Sie freundlichst für beigehende 1 Separat.

Mit bestem Dank im Voraus
Ihr ergebenster
H. Siedentopf

N. 195a.
195.
194.
193.
166.

martin
Jena. Lind
Rauchy
Sarajevo

Kraków 19/XI 904

164

Szanowny Panie Profesorze,

Przesyłam kwit na 12 koron wystawiony przez Pannę Radwańską, i dziękuję za załatwienie tej sprawy

Łączę wyrazy poważania

M. Siedlecki.

165

Kraków 18/XII 1906

Szanowny Panie Kolego,

Z przyjemnością przyjmuję zaproszenie Zarządu Towarzystwa Przyrodniczego i stawię się na 19 lutego 1907 z odczytem p.t. „O przemianie materyi wśród morza.“

Byłbym Szan. Panu bardzo wdzięczny gdyby Pan był łaskaw poinformować mnie czy odczyt ma być ściśle naukowy czy też do pół popularny, oraz czy ma być potem ogłoszony drukiem.

Łączę wyrazy głębokiego poważania i serdeczne pozdrowienia

Michał Siedlecki

167

Wielmożny Pan
Profesor Maryan Smoluchowski
Lwów
ul. Gołębia 2.

17/4 1907.

168

Kanonny Panie Kolego,

bardzo serdecznie dziękuję za zaproszenie na wtorek. Chciałbym chętnie z niego skorzystać lecz nie wiem czy potrafię gdyż już poprzednio umówiłem się z rodziną mojej żony że z nimi przepędzę wolny czas jakim nie dworzę będę rozporządzał. Za przybyciem do Lwowa utrzę się z nimi i dam znać Kanonnemu Panu czy potrafię

T

połączyć oba zaproszenia. —

Niebardzo mi się składa wszystko do wtorkowego odczytu, bo od kilku dni mam okropny katar i chrypkę tak że nieviem jak potrafię wykład wyprowadzić. No, trudno — na to nie poradzę.

Do odczytu bardobyłaby mi potrzebna duża mapa ziemi całej, najlepiej w rzucie Merkatora, ale możności z oznaczonymi prądami. Byłbym Łaskawemu Panu Koledze bardzo wdzięczny gdyby mi był łaskaw dać znać w którym

z zakładów naukowych możnaby taką mapę wypożyczyć. Wiadomość o tem bardzobym prosił przesłać do Tadeusza Godlewskiego do Politechniki, gdyż on zapewne będzie na kolei czekał na mnie i odbaru mię objaśni. —

Jeszcze raz serdecznie dziękuję i przesyłając dla obojga Państwa serdeczne pozdrowienie

Łączę wyrazy poważania

M. Siedlecki.

170

Wielmożny Pan
Profesor Maryan Smoluchowski

Lwów

ul. Gołębia 2.

Obiad w Kartyni
raźie wiadom
gotów

171

Kraków 7/III 1907.

Wielmożny Panie Profesorze,

na ręce Wana Profesora, jako przewodniczącego Tow. im. Kopernika, przesyłam wyrazy serdecznej podzięki za takkie przyjęcie jakiego doznałem podczas mego ostatniego pobytu we Lwowie, od członków Tow. Kopernika.
Nie zastanawiałem wcale na podziękowanie za wykład, bo doprawdy sama treść jego i ten ogromny obszar myśli jaki się z nią wiąże, to mogło znaleźć

uznanie, ale nie moje, dość
pobieżne i niebyt świetne przedsta-
wienie sprawy. — Ten zaś mały
trud jaki poniosłem przyjeżdżając
do Lwowa opłacił mi się stokrotnie,
bo po raz pierwszy miałem sposobność
zetknięcia się z całem gronem
kolegów przyrodników, tak miłych,
tak chętnych do pracy i takim dobrym
duchem ożywionych, jak się to nie
często u nas trafia. Miałem we
Lwowie dzień który mi na zawsze
zostanie jasnem wspomnieniem.
Serdecznie więc jeszcze raz
za to dziękuję!

Michał Siedlecki.

PROF. DR. ROBERT SIEGER.
—

Graz, den 30/12 1905
Leonhardstraße 109.

Lieber Freund!

Das Lebenszeichen nach langer Zeit hat uns sehr erfreut — uns, darf ich sagen, da ja auch meine Frau, als Schwester Richard Schusters viel von Dir gehört hat. Es ist in der Tat so, wie Du vermutest. Ich bin seit Mitte October hier als Nachfolger Richters und finde die Verhältnisse — abgesehen von dem Bibliothekselend, unter dem aber mehr meine Schüler leiden als ich selbst — recht angenehm. Das Landleben — so darf man ja sagen, wenn man in der Nähe der Universität und also am Rande der Stadt wohnt — und das Ehebeschlagen mir viel, viel besser, als ich als unverbesserlicher Großstädter und Junggeselle für möglich gehalten hätte. Es ist doch nicht blos gelehrtes Blech, wenn die Kulturhistoriker die eigentliche

Kultur mit der Seßhaftwerdung des Menschen beginnen lassen. Das empfinde ich Nomade und Nachtvogel recht lebhaft angesichts meiner doppelten Veränderung.

Du hast mir dreierlei Glückwünsche geschickt, zum Amt, zur Verwählung, zum neuen Jahr. Wenn ich nicht sehr irre, hast Du die beiden ersten schon lang erreicht und ich kann Dir also nur von Herzen ihre glückliche und beglückende Fortdauer wünschen. Der dritte Wunsch bezieht sich auf Künftiges und begegnet meiner lebhaftesten Erwiderung. Glückauf!

Wenn Du mal Deinen Bruder siehst oder ihm schreibst, grüße ihn herzlich von mir. Ich habe schon lange nichts Näheres von ihm gehört.

Mit den besten Grüßen

Dein

Siegen

hen
ede
r

hicht,
m
n
hro
le
sich
ten

m
chon

Prof. Dr. W. Sierakowski

Lwów d. 17 lipca 1907. 175
ul. Piekarska 52.

Jaśnie Wielmożny Panie Profesorze!

Podług szczegółowego programu X Zjazdu lek. i przyr. pol. ma Jmcy Pan Profesor przemówić w dniu 22. bm. w chwili otwarcia Zjazdu imieniem polsk. Towarz. przyrodn. im. Kopernika.

Redakcya Dziennika Zjazdu ośmiela się zwrócić się do Jmcy Pana Profesora z uprzejmą prośbą o łaskawe nadesłanie na ręce niżej podpisanego, w czasie o ile możności krótkim treści swego przemówienia celem umieszczenia go w Dzienniku Zjazdu.

Łącząc wyrazy najgłębszego szacunku, kreśli się

Prof. Dr W. Sierakowski

177

Jaśnie Wielmożny Pan
Prof. Dr. Marcyan Smoluchowski
porucznik polsk. Dr. przys. im. Kopernika

Lwów
ul. Długosza 8.

178

Z podziękowaniem za rozprawę „O Bartoszu z Pyrzyc" i z wyrazami prawdziwego szacunku

Ludwik Solberstein.

Rzym, 6. IV. 1905.

Austria-Galizia

Leopoli.

CARTOLINA POSTALE ITALIANA

(CARTE POSTALE D'ITALIE).

04

Ch. Sp. Prof. M. Spoluchowski.

Lwów

Uniwersytet

(Lemberg)

173

Redaktion der Physikalischen Zeitschrift

~~Datum des Poststempels.~~
2. IX. 15

Sehr geehrter Herr!

Ihre Manuskripte 1) Berechnung der Lorentzschen Molekularbewegungen
2.) Über die zeitliche Veränderlichkeit der Gruppierung
der fraunhoferschen etc.

haben wir mit bestem Dank erhalten. Die Arbeit ~~wird~~ werden baldmöglichst (voraussichtlich in ~~No.~~ der übernächsten Nr. in der Physikalischen Zeitschrift zum Abdruck gelangen.

Die Ihnen demnächst zugehende Korrektur wollen Sie bitte tunlichst umgehend druckfertig machen und an **S. Hirzel, Verlagsbuchhandlung, Leipzig, Königstraße 2** senden.

Mit vorzüglicher Hochachtung

H. Th. Simon

Angeben, ob Druck für Sonderdrucke!
Simon

Postkarte

Carte postale

An

Herrn Prof. Dr. M. v. Smoluchowski

in Wien XVIII

Wohnung [Strasse und Hausnummer] Pötzleinsdorfer Str. 130

Redaktion der
Physikalischen Zeitschrift

z. Zt. ~~Charlottenburg~~ Gent, den 22. VIII 1916

Sehr verehrter Herr Kollege!

Darf ich Sie nach langem wissen, daß Sie uns eine zusammenfassende Bearbeitung Ihrer in Göttingen vorgetragenen schönen Gedanken versprochen hatten? Vielleicht finden Sie jetzt in der Ferien Zeit Lust, den Aufsatz wieder zu schreiben.

Mit besten Dank im voraus
in freundlichster Begrüßung Ihr H. A. Lorentz

Postkarte
Carte postale

Herrn Professor Dr.
v. Smoluchowski
Krakau
Universität

Geehrter Herr Doctor!

Da ich wegen der Fortsetzung über „Induction", welche ich Mittwoch d. 2. halten soll, sehr gern wissen möchte, was Sie heute vorgetragen haben, werde ich mir erlauben, Sie morgen gegen $\frac{1}{2}12^h$ im Euler's Institut aufzusuchen. Sollten Sie zu dieser Zeit nicht daheim sein, so bitte ich Sie dasselbe

mir gefälligst schreiben zu wollen,
wann ich Sie treffen kann. Im Voraus
bestens dankend

Oskar Singer

II/3 Stefaniestr. 9.

182

Wien 11/XII 15.

Hochgeehrter Herr Professor!

Vielen Dank für die freundliche Übersendung der Separata, die mir nach Graz, wo ich bis gestern militärisch beschäftigt war, nachgesandt wurden, wo ich auch mit deren Studium beginnen konnte. Professor Wannuth

erzählte mir in Graz,
dass seine statistische
Mechanik bei Kreisz
noch im November erscheint.
Mit vielen Empfehlungen
Dr. Sirk.

H. W.

Herrn Professor
Dr. M. Smoluchowski
Krakau.
Studenka 27.

Hochgeehrter Herr Professor,

Ich erlaube mir hiemit eine eben erschienene kleine Experimentalarbeit zu überreichen, die ich voriges Schuljahr an der technischen Hochschule ausgeführt habe, und bitte um freundliche Übersendung eines Separatums Ihrer Arbeit über v. d. Waals-Gleichung und innere Reibung bei Flüssigkeiten. (Kosmos 35).

Hätte ich am Congresse hier nochmals das Vergnügen gehabt Sie zu sehen, so hätte ich geheter Herr Dr. med. R. v. Skalkowski Primararzt, den ich vorige Pfingsten hier kennen gelernt, bei einem eventuellen Zusammentreffen meine besten Grüsse zu übermitteln.

Ich zeichne hochachtungsvoll

ergebenst

Dr. H. Sirk

Wien IV. Schwarzspanierhof

I. Stiege. Tür 4.

L. M.! (Zum Privatgebrauch!)

184 Zürich, 26. VI. 94.

Oberstrass, Sonneggstrasse 4. IV.

Was ist mit dem Sommer? Wann bist Du fertig?

3 Möglichkeiten: 1.) Ich und Du kommen nach Gröden und fahren ~~[illegible]~~ circa 28. Juli am kürzesten Weg: Innsbr. Pludenz - Davos, von dort 62 Km. zu Fuss, nach Pontresina [mit Lorenz, der jetzt sich uns beiden anzuschliessen scheint, da Wessely wie ich glaube, nur nach Zermatt will, mit Drasch u. Array]; dort machen wir Roseg ect, bis 4. Aug. Partschell. mit Dr. Blodig Konst.; mit Dr. Blodig machen wir Bernina über Scharte; dann mit P. u. B. in 2 Partien: Palü, Crastagügga, Zupò – 2.) Ich komme nach Gröden wie auch Du u. Mama (ich bin circa 15. fertig), dort bleib. wir aber nur 1 Woche, dann per Arlberg in die Schweiz u. auf dem Weg nach Pontr. einige elegant. Sachen in der nord östl. Schweiz, auch neues, das ich exploirt habe – 3.) Du kommst direkt (oder auch nach etwa 2, 3 Tagen i. Gröden, wenn Du M. hinbegleitet hast) nach Vorarlberg, wo ich entgegenkomme u. die Hadsachen auf die Bahn gebe, dann wie bei 2.), nur in grösserem Umfang [Glärnisch Nordwand neu, Tschingelhörner, Tödi von N.W., Bifertenstock, Spluegen Dolom. (3-4 Erstbest. möglich) ect.], weiteres wie bei 1.) – 3.) nicht teurer wie 1.), weil wir fast nur in Almen übernachten u. Reise spare. — Von Pontr. wollte Partsch. über ~~Ortler~~ Tödigruppe u. Rhônestock nach Zermatt; dies dauert viel länger und schon teurere Gegenden. Lor. schlägt vor, über oberital. Seen nach Zermatt, was thatsächl. der nächste u. billigste Weg (3 Tage bis Zerm.) u. sehr schön. Was glaubst Du? Im Bejahungsfall d. letzt. schreibt ich an P. – In Zerm. treffen wir wieder zusam.: mit P. Dent Blanche, Lyskamm, Dent d'Hérens, ohne P. Matterhorn, Mte Rosa, Weisshorn, Rothhorn. Im Rückweg schlägt Lor. vor per Bern. Oberland, was ich sehr empfehle, wir können in Durchgang wieder grossartige Tour machen – Jedenfalls noch Ende Aug. nach Gröden.

Wie ist Stimmung zu Hause für Schweiz. Tour? Bohre! Wie ist überhaupt Tat. jetzt aufgelegt? Merz, Steiner, Mayr u. Fr. Schmitt gehen auch in Berninagruppe, aber unabhängig von uns. Schreibe gleich, was Du von allem übrigen denkst, und wie weit M. u. T. vorbereitet sind.

T.

— Carte postale. —

Union postale universelle. — Weltpostverein. — Unione postale universale.

SUISSE. SCHWEIZ. SVIZZERA.

Nur für die Adresse.

Côté réservé à l'adresse.

Lato riservato all' indirizzo.

ZÜRICH 26 VI 94 — 1 BAF. & EXP.

POSTCHIT 28 6. 94 8-9½ V

Herrn

Marian R. v. Smoluchowski

Wien I.

Universität.

X 93 — 720,000

Kochany Maryanie! Płojeszti, 25. XII 98.

Wacławi bardzo chodzi o dowiedzenie się o 185
następujących własnościach gazów:

Methan } temper. i ciśnienie krytyczne,
Aethan } ciężar gatunk. skropl. gazów, punkt
Propan } wrzenia przy 1 atm.; a jeżeli to
Butan } znaj dziesz, graficzne przedstawienie
temp. i ciśnienia około punktu krytycznego aż
do najgwiszej +30 lub 40°, albo o podanie) ~~[illegible]~~
te gazy zachowują się już jak (w jakim odstępie od punktu krytycznego)
czyste gazy (według v. d. Waals'sche gasgleichung). Napisz
proszę aż wprost (jak najprędzej) do W. W. Lwów ~~[illegible]~~ Kraszewskiego 5. – Podróż bardzo dobrze się odbywa. Tadeusz

UNION POSTALE UNIVERSELLE

ROMANIA

CARTA POSTALA

WIEN 4/5
50
BESTELLT
7 1 99
5 N

POSTA ROMANA
BUCURESCI
CARA

D Herrn

Dr Marian Smoluchowski

Wien IV Allegasse 31.

Göttingen, den 20. September 1912 186

Geehrter Herr:

Darf ich bitten, mir einen kurzen Auszug Ihres Münster Vortrages an meine Adresse zu schicken? Es sollte dieser gebraucht werden, einen baldigen und möglichst genauen Bericht der Münster Sitzung für das Bulletin der American Mathematical Society zu bereiten. Der Auszug würde wörtlich übersetzt und direkt in den Bericht eingetragen.

Hochachtungsvoll

Ihr ergebener

Virgil Snyder

Postkarte

An

Herrn

Professor Dr. v. Smoluchowski

in Lemberg, (Universität)

Östreich-Ungarn

Die angebogene Karte ist für die Antwort bestimmt.

Hotel Sudelfeld
Café-Restaurant
Bayrischzell
(Bayerisches Hochgebirge)

Sehr verehrter Herr College!
Die Faschingstage werden in München zu Skiausflügen benützt. Leider steht der diesjährige unter dem Zeichen des Föns. – Wenn es noch möglich ist, möchte ich Sie dahin bestimmen, dass Sie Ihr Ms. für die Göttinger Vorträge noch einige Zeit zurückhalten. Ich bin mit dem mir noch lange nicht

46

187

Hn. Prof. M. v. Smoluchowski

Lemberg

Österreich-Galizien.

188

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Zijde voor het adres alleen.)

Lieber Herr College!

Ich habe oft an Sie gedacht, zu der Einnahme von Lemberg, wie gut es war, dass Sie nach Krakau übergesiedelt sind. Inzwischen hörte ich in Berlin von Hr. Nathanson, dass Sie stark mit der Durchsicht von Liebesbriefen beschäftigt sind. Trotzdem wünsche ich weiter viel Vergnügen u. danke für Ihre liebliche Sendung

Hr. Prof. v. Smolnikowski

Krakau

Studencka 27.

BRUXELLES. — Palais du Roi

Ich war nicht in Belgien, sondern lebte in Kirchen vor ziemlich leeren Bänken. Die Karte stammt aus den friedlichen Festen des Solvay-Congresses, die wohl für alle Zeit vorüber sind. Es grüßt Sie herzlich

Ihr A. Sommerfeld 31. V. 15.

Prof. Dr. A. Sommerfeld
München, Leopoldstr. 87.

27. VIII. 17
Berghäusl, Obersalzberg
bei Berchtesgaden.

Lieber Herr College!

Sie wissen natürlich längst, dass ich den Ruf nach Wien schliesslich doch abgelehnt habe, so sehr mich die schöne Stadt, das Institut und der wissenschaftliche Sinn der jüngeren Wiener Generation, ein Erbteil Hasenöhrls, gereizt hätten. Die Wiener Regierung war mir sehr entgegengekommen und die Collegen hatten mir eine äusserst freundliche Aufnahme bereitet. Alles in allem wäre es aber doch undankbar und unberechtigt gewesen, meinen schönen Münchener Wirkungskreis aufzugeben.

Wie die Dinge in Wien sich entwickeln werden, weiss ich natürlich nicht. Nach den Schwierigkeiten, die kurz vor meinem Wiener Besuch im Reichsrat aufgetreten waren, konnte ich die Haltung der Fakultät etwas eher verstehen wie vorher. Dass ich sie Ihretwegen und wegen der Zukunft der Wiener Physik aufrichtig bedauert habe, brauche ich Ihnen wohl nicht zu versichern.

Ich habe jetzt mehr mit Kriegs- als mit Friedensphysik zu tun. Trotzdem habe ich kurz vor den Ferien noch eine Arbeit über die Diskussion der Gase abgeschlossen, die Ihren Collegen Natanson besonders interessieren wird. Ausserdem mache ich mir allerlei Gedanken über den L-Ring der Atome. Nun sagte

wir Debye kürzlich, dass ein Herr aus Ihrem Kreise (den Namen hatte er nicht gegenwärtig) ebenfalls darüber arbeitet. Wenn er abgeschlossen hat oder mir sonst etwas mitteilen möchte, würde ich ihm dankbar sein. Auch mein Assistent Dr. Glitscher rechnet, soviel ich weiss, an den Röntgenspektren. Mit Debyes Arbeit war ich nicht einverstanden. Der einfach besetzte L-Ring ist doch zu inkonsequent; die Erklärung der L-Dubletts gehört meiner Meinung nach zu den sichersten Tatsachen des Atom-Innern und müsste bei einer modellmässigen Erklärung der Spektren (meine Darstellung war zunächst mehr schematisch) in erster Linie berücksichtigt werden. Es giebt noch viele Probleme bei den Röntgenspektren: Das S-Dublett und seine Verknüpfung mit dem L-Dublett, die Abweichungen vom Combinationsprincip, die Quantenbedingung für mehrfach besetzte Ringe etc. Es haben viele Hände und Köpfe daran zu tun.

Besten Dank für Ihre letzte Cohrid-Arbeit, die mich angenehm an Ihren Münchener Besuch im vorigen Sommer erinnerte.

Ich bleibe hier bis zum 15. IX.

Mit vielen Grüssen
Ihr aufrichtig ergebener
A. Sommerfeld.

St. Christoph, 1800 m, auf dem Arlberg, Tirol

190

Hospiz St. Christof
auf dem Arlberg 1800 Mtr. über d. Meer
Inhaber
KARL KUSCHE

Sehr verehrter Herr College! Der physikalische Frühjahrs-Congreß (schon sehr zusammengeschmolzen) sendet Ihnen doppelt collegialen Gruß. Wir übten soeben an einem Hange Brown'sche Bewegung*).

Hr. A. Sommerfeld

Beste Grüße! Gustav Mie
Ella Herweg, Bertha Mie
F. Herweg.

*) Vielen Dank für Ihre sehr interessante Arbeit.

Gesetzlich geschützt

Ucig. Aufn. Eigent. & Verlag J. Heimhuber, k.b. Hofphot., Sonthofen, Immenstad. Oberstdorf. 1912. Nr. 2621 b.

Herrn Professor
Smoluchowski
ul. Studencka 27.
Krakau
~~Universität~~

ST. CHRISTOPH 1800 m hoch.